

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: **ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ**
(на матеріалах ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»)

**FORMATION AND MANAGEMENT
OF THE BANK INVESTMENT PORTFOLIO**
(on the materials of PJSC JSCB «INDUSTRIALBANK»)

Виконала: здобувач першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти групи _____4ФДПМ_____
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
освітньо-професійної програми «Державна податкова
та митна справа»

_____Бабич Д.Р._____
(прізвище та ініціали)
Керівник: _____Волкова О.В._____
(прізвище та ініціали)

Хмельницький – 2026 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Державна податкова та митна справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., професор
_____Лариса СІДЕЛЬНИКОВА
«14» 01 2026 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

_____Бабич Дар'ї Русланівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Формування та управління інвестиційним портфелем банку
(на матеріалах ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»)

керівник роботи Волкова Олена Володимирівна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «12» січня 2026 року № 2-с

2. Строк подання роботи здобувачем 24 червня 2026 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники,
навчальні посібники, періодичні видання, звітність ПАТ АКБ
«ІНДУСТРІАЛБАНК».

4. Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретико-методичні засади формування та управління
інвестиційним портфелем банку. Аналіз формування та напрями вдосконалення
управління інвестиційним портфелем ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Робота містить 7 рисунків та 20 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання І-ІІ розділів	Олена ВОЛКОВА, доцент	14.01.2026	11.05.2026
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	14.01.2026	25.05.2026

7. Дата видачі завдання 14.01.2026 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	14.01.26-20.01.26	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	21.01.26-26.01.26	виконано
3.	Написання 1 розділу	27.01.26-16.03.26	виконано
4.	Написання 2 розділу	17.03.26-04.05.26	виконано
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	05.05.26-11.05.26	виконано
7.	Оформлення роботи	12.05.26-25.05.26	виконано
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	26.05.26	виконано
9.	Подання роботи для перевірки на наявність текстових запозичень	01.06.26	виконано
10.	Захист роботи в ЕК	24.06.26	

Здобувач _____
(підпис)

Дар'я БАБИЧ
(ім'я та прізвище)

Керівник роботи _____
(підпис)

Олена ВОЛКОВА
(ім'я та прізвище)

РЕФЕРАТ

У кваліфікаційній роботі досліджено інвестиційний портфель банку як важливу складову активних операцій, що впливає на дохідність, ліквідність, ризиковість та фінансову стійкість банківської установи. Теоретичну основу дослідження становлять підходи до визначення економічної сутності інвестиційного портфеля банку, його класифікації, принципів формування, етапів і стратегій управління в умовах ризику. Практична частина роботи присвячена аналізу формування та управління інвестиційним портфелем ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» за період 2023-2025 років. Проведено фінансово-економічну характеристику діяльності банку, оцінено динаміку активів, пасивів, власного капіталу, зобов'язань, коштів клієнтів, фінансових результатів, кредитного портфеля та економічних нормативів.

Запропоновано комплекс рекомендацій щодо оптимізації інвестиційного портфеля та вдосконалення стратегії ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК», які передбачають поступове відновлення ролі портфеля цінних паперів у структурі активів, трансформацію частини надлишкової ліквідності у дохідні низькоризикові інструменти, диверсифікацію строкової структури портфеля, управління дюрацією та процентним ризиком, обмеження вкладень у низьколіквідні активи, інтеграцію інвестиційної політики із системою управління активами і пасивами, а також посилення портфельного аналізу, сценарного аналізу та стрес-тестування.

Основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 64 сторінках, робота містить 20 таблиць та 7 рисунків. Список використаних джерел налічує 42 найменування. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 73 сторінки.

Ключові слова: інвестиційний портфель, банк, цінні папери, активи, ліквідність, дохідність, ризик, фінансова стійкість, депозитні сертифікати НБУ, оптимізація.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ....	6
1.1. Економічна сутність інвестиційного портфеля банку та його роль у забезпеченні фінансової стійкості банківської установи.	6
1.2. Класифікація інвестиційного портфеля банку.....	13
1.3. Принципи, етапи та стратегії управління інвестиційним портфелем банку в умовах ризику.....	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».....	30
2.1. Фінансово-економічна характеристика діяльності банку.....	30
2.2. Оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».....	46
2.3. Рекомендації щодо оптимізації інвестиційного портфеля та вдосконалення стратегії банку.....	55
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТОК.....	70

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах функціонування банківської системи України особливого значення набуває проблема ефективного формування та управління інвестиційним портфелем банку. Інвестиційний портфель банку є складовою його активних операцій і безпосередньо впливає на прибутковість, ліквідність, ризиковість та загальну ефективність діяльності банківської установи. На відміну від кредитного портфеля, який пов'язаний із прийняттям кредитного ризику позичальників, інвестиційний портфель формується переважно за рахунок вкладень у фінансові інструменти, зокрема боргові цінні папери, депозитні сертифікати, корпоративні інструменти та інші активи. Саме тому його структура має бути збалансованою, відповідати ризик-профілю банку, його ресурсній базі, потребам у ліквідності та стратегічним цілям розвитку.

Актуальність теми посилюється тим, що в умовах нестабільного фінансового середовища банки змушені шукати оптимальне співвідношення між дохідністю, ліквідністю та ризиком. Надмірна орієнтація на ліквідність може знижувати прибутковість активів, тоді як прагнення до підвищення дохідності без належного контролю ризиків може послаблювати фінансову стійкість банку. Тому питання формування оптимального інвестиційного портфеля та вдосконалення стратегії управління ним є важливим як для окремих банківських установ, так і для банківської системи загалом.

Теоретичне і практичне значення теми. Теоретичне значення дослідження полягає в узагальненні наукових підходів до визначення сутності інвестиційного портфеля банку, його класифікації, функцій, принципів формування та стратегій управління в умовах ризику. У роботі інвестиційний портфель розглядається не як випадкова сукупність фінансових інструментів, а як цілісна система розміщення банківських ресурсів, яка має забезпечувати поєднання дохідності, ліквідності, надійності, диверсифікації та відповідності

регуляторним вимогам.

Практичне значення теми полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані для оцінювання ефективності управління інвестиційним портфелем конкретної банківської установи, виявлення проблем у структурі активів, визначення ролі цінних паперів у формуванні процентних доходів, а також обґрунтування напрямів удосконалення інвестиційної політики банку. Практична спрямованість роботи проявляється в аналізі діяльності ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» та розробленні рекомендацій щодо оптимізації його інвестиційного портфеля з урахуванням фінансового стану, структури активів, рівня ліквідності, динаміки доходів і ризиків.

Мета і задачі роботи. Метою роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад формування та управління інвестиційним портфелем банку, оцінювання ефективності управління інвестиційним портфелем ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» та розроблення рекомендацій щодо його оптимізації й удосконалення стратегії банку.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі завдання:

- розкрити економічну сутність інвестиційного портфеля банку та визначити його роль у забезпеченні фінансової стійкості банківської установи;
- систематизувати класифікаційні ознаки інвестиційного портфеля банку за економічною природою активів, метою формування, рівнем ризику, строками інвестування, ліквідністю, джерелами доходу та обліковим підходом;
- охарактеризувати принципи, етапи та стратегії управління інвестиційним портфелем банку в умовах ризику;
- надати фінансово-економічну характеристику діяльності ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»;
- оцінити динаміку, структуру, дохідність та роль інвестиційного портфеля ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у формуванні процентних доходів;
- обґрунтувати напрями оптимізації інвестиційного портфеля та вдосконалення стратегії ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано

загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Методи аналізу, синтезу й узагальнення застосовано для розкриття сутності інвестиційного портфеля банку, його класифікації, принципів і стратегій управління. Порівняльний та структурно-динамічний аналіз використано для оцінювання змін у фінансово-економічних показниках ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках. Коефіцієнтний метод застосовано для визначення ефективності управління інвестиційним портфелем банку, а табличний і графічний методи - для наочного подання результатів дослідження. Метод логічного узагальнення використано під час формування висновків і розроблення рекомендацій щодо оптимізації інвестиційного портфеля банку.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У першому розділі розглянуто теоретико-методичні засади формування та управління інвестиційним портфелем банку. У другому розділі проведено аналіз формування та напрями вдосконалення управління інвестиційним портфелем ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».

Характеристика суб'єкту дослідження. Суб'єктом дослідження є Публічне акціонерне товариство Акціонерний комерційний банк «ІНДУСТРІАЛБАНК» (далі - ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК») - український універсальний банк з приватним капіталом, який здійснює діяльність на території України та надає банківські послуги фізичним особам, підприємцям і корпоративним клієнтам. Банк працює на підставі банківської ліцензії Національного банку України та має тривалу історію функціонування на вітчизняному банківському ринку.

Огляд джерел, що використані в роботі. Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти України, документи Національного банку України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників, аналітичні матеріали з питань банківської діяльності, фінансової стійкості та управління інвестиційним портфелем, а також фінансова звітність і відкриті дані щодо діяльності ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

1.1. Економічна сутність інвестиційного портфеля банку та його роль у забезпеченні фінансової стійкості банківської установи

У сучасних умовах функціонування банківської системи інвестиційна діяльність банку є важливою складовою його активних операцій, оскільки забезпечує не лише отримання доходу, а й підтримання ліквідності, диверсифікацію активів та зниження залежності банківської установи від окремих джерел прибутку. На відміну від кредитних операцій, які традиційно становлять основу банківського бізнесу, інвестиційні операції пов'язані з розміщенням коштів у фінансові інструменти, що можуть приносити процентний, дисконтний, дивідендний або курсовий дохід. Саме тому формування інвестиційного портфеля банку доцільно розглядати як один із ключових напрямів управління активами, який безпосередньо впливає на прибутковість, ризиковість, ліквідність і фінансову стійкість банківської установи.

Нормативно-правову основу діяльності банків в Україні формує Закон України «Про банки і банківську діяльність», який визначає загальні правові засади створення, функціонування, реорганізації та ліквідації банків, а також окреслює місце банків у фінансовій системі держави [25]. Водночас інвестиційна діяльність банку не може розглядатися відокремлено від системи ризик-менеджменту, оскільки будь-яке розміщення коштів у фінансові інструменти супроводжується кредитним, ринковим, процентним, валютним, ліквідним та операційним ризиками. У цьому контексті важливе значення має Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та

банківських групах, затверджене постановою Правління Національного банку України № 64, яке встановлює вимоги до побудови комплексної системи управління ризиками в банківських установах [27].

У науковій літературі поняття інвестиційної діяльності банку має досить різноманітний спектр трактувань. Частина дослідників розглядає її у широкому розумінні, включаючи до неї не лише операції з цінними паперами, а й інвестиційне кредитування. Інший підхід є більш вузьким і пов'язує інвестиційну діяльність банку передусім із формуванням портфеля фінансових інструментів, насамперед цінних паперів [23]. Для цілей даного дослідження доцільно виходити саме з другого підходу, оскільки тема дослідження зосереджена на формуванні та управлінні інвестиційним портфелем банку, а не на кредитно-інвестиційній діяльності загалом. Такий підхід дає змогу чіткіше відокремити інвестиційний портфель від кредитного портфеля банку та визначити його специфічні характеристики: склад фінансових інструментів, рівень дохідності, ліквідність, строковість, валютну структуру, ризиковість і вплив на фінансовий результат банку.

Інвестиційний портфель банку можна визначити як сукупність фінансових активів, сформованих банківською установою з метою отримання доходу, підтримання необхідного рівня ліквідності, диверсифікації активів, управління ризиками та забезпечення фінансової стійкості. До такого портфеля можуть входити державні цінні папери, облігації підприємств, депозитні сертифікати центрального банку, акції, інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, похідні фінансові інструменти, а також інші фінансові активи залежно від стратегії банку, вимог регулятора та стану фінансового ринку. У дослідженнях структури інвестиційних портфелів українських банків до їх складу включаються фінансові активи, цінні папери, інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, інвестиційна нерухомість, а також окремо виділяється обсяг облігацій внутрішньої державної позики [29].

Економічна сутність інвестиційного портфеля банку проявляється через поєднання трьох базових характеристик: дохідності, ризику та ліквідності

(табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Базові характеристики інвестиційного портфеля банку*

Характеристика	Економічний зміст
Дохідність	Здатність портфеля генерувати фінансовий результат у формі процентних доходів, дивідендів або доходів від переоцінки та реалізації активів.
Ризик	Ймовірність втрати вартості активів чи недоотримання доходу внаслідок зміни ринкових цін, процентних ставок або кредитної якості емітентів.
Ліквідність	Здатність банку швидко перетворити активи портфеля на грошові кошти без істотних фінансових втрат.

*Примітка. Складено автором за даними джерела [29].

Отже, дохідність, ризик та ліквідність є взаємопов'язаними характеристиками інвестиційного портфеля банку. Ефективність його формування визначається здатністю банку забезпечити оптимальне співвідношення між очікуваною прибутковістю вкладень, рівнем прийнятного ризику та потребою в підтриманні належної ліквідності.

Формування інвестиційного портфеля банку підпорядковується низці стратегічних цілей, які визначають його структуру, склад фінансових інструментів і місце в загальній системі управління активами та пасивами банківської установи. Серед таких цілей науковці виокремлюють приріст капіталу, забезпечення вторинної ліквідності, диверсифікацію ризиків та управління податковим навантаженням (табл. 1.2) [41].

Приріст капіталу, або максимізація прибутку, є однією з базових цілей формування інвестиційного портфеля. Вона досягається шляхом розміщення ресурсів банку у фінансові інструменти, які мають потенціал зростання ринкової вартості або забезпечують стабільний процентний дохід. До таких інструментів можуть належати корпоративні облігації, облігації внутрішньої

державної позики (далі – ОВДП), депозитні сертифікати Національного банку України (далі – НБУ) та інші боргові цінні папери. Для банку ця ціль має важливе значення, оскільки інвестиційні доходи формують частину фінансового результату, впливають на прибутковість активів і можуть сприяти нарощенню власного капіталу.

Таблиця 1.2

Стратегічні цілі формування інвестиційного портфеля банку*

Стратегічна ціль	Економічна сутність	Основні інструменти
Приріст капіталу	Розміщення ресурсів для отримання стабільного процентного доходу або зростання ринкової вартості активів.	Корпоративні облігації, ОВДП, депозитні сертифікати НБУ.
Вторинна ліквідність	Формування резерву високоліквідних активів, які можна швидко продати або використати для рефінансування без значних втрат.	Державні цінні папери (насамперед ОВДП).
Диверсифікація ризиків	Розподіл вкладень за різними емітентами, галузями, строками та валютами для зменшення вразливості до ринкових коливань.	Широкий спектр інструментів, що знижують залежність від одного джерела доходу.
Управління податковим навантаженням	Оптимізація податкового навантаження для підвищення реальної дохідності активів (після сплати податків).	Державні облігації, що мають пільгові умови оподаткування.

*Примітка. Складено автором за даними джерела [41].

Не менш важливою ціллю є забезпечення вторинної ліквідності банку. Її сутність полягає у формуванні резерву високоліквідних фінансових інструментів, які можуть бути швидко реалізовані на вторинному ринку або використані в операціях рефінансування без суттєвих фінансових втрат. У банківській практиці цю роль найчастіше виконують державні цінні папери, зокрема ОВДП, оскільки вони мають відносно високий рівень надійності та можуть бути використані для оперативного покриття потреб у ліквідності. Отже, інвестиційний портфель виконує не лише дохідну, а й стабілізаційну функцію, оскільки дає змогу банку реагувати на можливий відтік депозитів або

інші зміни в структурі та обсягах ресурсної бази.

Диверсифікація ризиків передбачає розподіл інвестиційних вкладень між різними видами фінансових інструментів, емітентами, галузями економіки, строками погашення та валютами. Її значення полягає в тому, що банк зменшує залежність від одного джерела доходу або одного типу ризику. Надмірна концентрація інвестиційного портфеля в окремих цінних паперах, емітентах чи секторах економіки може посилювати вразливість банку до ринкових коливань. Натомість збалансована структура портфеля дозволяє мінімізувати загальний рівень ризику та підтримувати більш стабільну дохідність у довгостроковому періоді.

Окремою стратегічною ціллю формування інвестиційного портфеля є управління податковим навантаженням. Для банку важливим є не лише номінальний рівень дохідності фінансового інструменту, а й його реальна дохідність після врахування податкових наслідків. В українській практиці окремі фінансові інструменти, зокрема державні облігації, можуть мати більш сприятливі умови оподаткування порівняно з іншими напрямками розміщення коштів. Це підвищує їхню привабливість для банків і частково пояснює значну частку державних цінних паперів у структурі інвестиційних портфелів банківських установ.

Особливістю української банківської практики є значна роль державних цінних паперів у структурі інвестиційних портфелів банків. Це пояснюється кількома чинниками: відносно нижчим кредитним ризиком таких інструментів порівняно з корпоративними цінними паперами, можливістю використання частини державних паперів для підтримання ліквідності, недостатньою глибиною внутрішнього фондового ринку та обмеженою кількістю надійних корпоративних інструментів. У дослідженнях зазначається, що структура інвестиційних портфелів українських банків значною мірою орієнтована на ОВДП та депозитні сертифікати НБУ, а інвестиційна активність банків обмежується нерозвиненістю фондового ринку та вузьким набором якісних фінансових інструментів [41; 42].

Роль інвестиційного портфеля у забезпеченні фінансової стійкості банку полягає в тому, що він впливає на здатність банківської установи підтримувати прибутковість, виконувати зобов'язання перед вкладниками і кредиторами, дотримуватися нормативів ліквідності та капіталу, а також адаптуватися до змін ринкового середовища. Фінансова стійкість банку залежить не лише від обсягу капіталу чи якості кредитного портфеля, а й від структури активів загалом. Якщо інвестиційний портфель сформований із надмірною концентрацією в окремих інструментах, валютах, емітентах або строках погашення, він може стати джерелом додаткового ризику. Натомість збалансований портфель, у якому враховано співвідношення дохідності, ліквідності, ризику та податкової ефективності, здатний посилити фінансову стійкість банку.

Особливої актуальності це набуває в умовах макроекономічної нестабільності, воєнних ризиків, коливання процентних ставок і валютного курсу. За таких умов інвестиційний портфель виконує не лише дохідну, а й стабілізаційну функцію. Наявність у портфелі ліквідних та відносно надійних фінансових інструментів дозволяє банку оперативно реагувати на зміни потреб у ліквідності, формувати резерви дохідності та зменшувати залежність від кредитного ризику. Водночас надмірна орієнтація на державні боргові інструменти може обмежувати диверсифікаційний потенціал портфеля, тому стратегічним завданням банківського менеджменту є поступове розширення інструментальної структури інвестиційного портфеля за умови збереження прийняттого рівня ризику.

Управління інвестиційним портфелем банку безпосередньо пов'язане з управлінням банківськими ризиками. Базельський комітет з банківського нагляду наголошує, що банки мають ідентифікувати, вимірювати, контролювати та обмежувати ризики не лише за окремими операціями, а й на рівні портфеля загалом [41]. Це означає, що рішення про придбання, утримання або продаж фінансових інструментів повинні прийматися не ізольовано, а з урахуванням впливу кожного активу на загальну структуру балансу банку,

рівень концентрації ризику, потребу в ліквідності та очікувану прибутковість.

Інвестиційний портфель також має значення для капітальної стійкості банку. Доходи від інвестиційних активів можуть сприяти нарощенню прибутку, а отже - збільшенню власного капіталу банку. Водночас ризикові або волатильні активи можуть створювати додаткове навантаження на капітал через переоцінку, знецінення або формування резервів під очікувані кредитні збитки. У Звіті про фінансову стабільність НБУ підкреслюється, що прибутковість банків є важливою передумовою генерування капіталу та формування капітальних буферів, необхідних для проходження кризових періодів [10]. Отже, вплив інвестиційного портфеля на фінансову стійкість банку залежить від якості його структури, рівня диверсифікації та відповідності загальному ризик-профілю банківської установи.

Таким чином, інвестиційний портфель банку є не просто сукупністю фінансових інструментів, а складною системою розміщення банківських ресурсів, яка поєднує цілі прибутковості, ліквідності, диверсифікації, податкової ефективності та ризик-менеджменту. Його економічна сутність полягає у трансформації тимчасово вільних фінансових ресурсів банку в інвестиційні активи, здатні забезпечувати дохід і підтримувати стабільність банківської установи. Роль інвестиційного портфеля у забезпеченні фінансової стійкості банку проявляється через формування стабільних доходів, підтримання ліквідності, зниження ризикової концентрації активів, підвищення гнучкості управління балансом, оптимізацію податкового навантаження та створення передумов для нарощення капіталу. Тому ефективне формування й управління інвестиційним портфелем є одним із ключових завдань банківського менеджменту, особливо в умовах нестабільності фінансового ринку та посилення вимог до стійкості банківської системи.

1.2. Класифікація інвестиційного портфеля банку

Інвестиційний портфель банку є складною сукупністю фінансових та, в окремих випадках, нефінансових активів, які формуються з метою отримання доходу, підтримання ліквідності, диверсифікації ризиків, забезпечення виконання регуляторних вимог та реалізації стратегічних цілей банківської установи. На відміну від інвестиційного портфеля приватного інвестора чи нефінансового підприємства, банківський інвестиційний портфель має чітко виражену регуляторну, облікову та ризик-орієнтовану природу. Його структура визначається не лише прагненням банку до прибутковості, а й необхідністю дотримання нормативів ліквідності, капіталу, концентрації ризиків, валютної позиції та вимог міжнародних стандартів фінансової звітності (рис. 1.1).

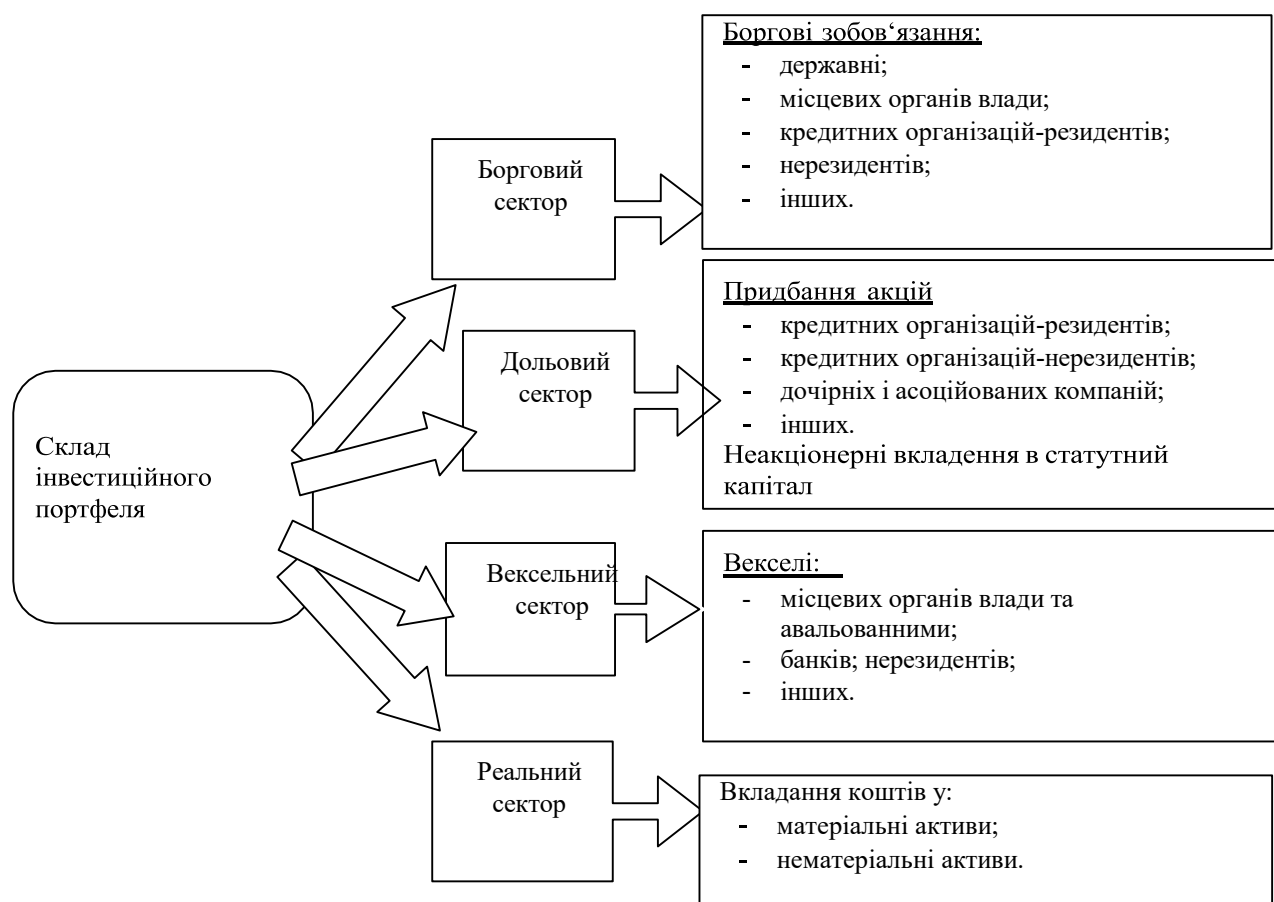

Рис. 1.1. Структура банківського інвестиційного портфеля*

*Примітка. Складено автором за даними джерела [1].

Класифікація інвестиційного портфеля банку має важливе теоретичне і практичне значення. У теоретичному аспекті вона дозволяє розкрити економічну природу банківських інвестицій, визначити їх місце у структурі активних операцій банку та відмежувати інвестиційну діяльність від кредитної, розрахункової чи посередницької. У практичному аспекті класифікація є інструментом управління портфелем, оскільки дає змогу оцінити його дохідність, ліквідність, ризиковість, строкову структуру, валютну збалансованість, рівень диверсифікації та відповідність регуляторним вимогам.

Банківський інвестиційний портфель доцільно класифікувати за кількома взаємопов'язаними ознаками (табл. 1.3): за економічною природою інструментів, метою формування, рівнем ризику, строками вкладення, валютою інвестування, ліквідністю, джерелами доходу, обліковим підходом відповідно до МСФЗ 9, а також за роллю портфеля у забезпеченні пруденційної стійкості банку [39].

Таблиця 1.3

Класифікація інвестиційного портфеля банку за основними ознаками*

Класифікаційна ознака	Види інвестиційного портфеля	Змістова характеристика
1	2	3
За економічною природою активів	Борговий, пайовий, похідний, портфель інвестиційної нерухомості, портфель стратегічних корпоративних учасей	Відображає склад інструментів, у які банк розміщує кошти
За метою формування	Портфель доходу, портфель ліквідності, торговий, стратегічний, збалансований	Характеризує основну управлінську ціль формування портфеля
За рівнем ризику	Консервативний, поміркований, агресивний	Визначає співвідношення між очікуваною дохідністю та ризиком
За строками інвестування	Короткостроковий, середньостроковий, довгостроковий	Показує часовий горизонт утримання інструментів
За валютою інвестування	У національній валюті, в іноземній валюті, мультивалютний	Відображає валютну структуру активів та чутливість до валютного ризику

1	2	3
За рівнем ліквідності	Високоліквідний, ліквідний, обмежено ліквідний, низьколіквідний	Характеризує можливість швидкого перетворення активів у грошові кошти
За джерелом доходу	Купонний, дисконтний, дивідендний, торговий, орендний	Визначає основний механізм формування інвестиційного доходу
За обліковим підходом	За амортизованою собівартістю, за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, за справедливою вартістю через прибуток або збиток	Відповідає вимогам МСФЗ 9 щодо класифікації фінансових активів
За регуляторною роллю	Портфель для підтримання ліквідності, портфель управління процентним ризиком, портфель диверсифікації, портфель стратегічної участі	Показує функцію портфеля у системі банківського ризик-менеджменту

*Примітка. Узагальнено автором.

Однією з базових є класифікація інвестиційного портфеля банку за економічною природою активів. За цією ознакою можна виокремити борговий портфель, пайовий портфель, портфель похідних фінансових інструментів, портфель інвестиційної нерухомості, а також інвестиції в асоційовані, дочірні чи спільні компанії.

Найбільш поширеним у банківській практиці є борговий інвестиційний портфель. Його основу становлять боргові цінні папери, які передбачають зобов'язання емітента повернути залучені кошти у визначений строк та сплатити інвестору процентний або дисконтний дохід. До таких інструментів належать державні облігації, облігації місцевих позик, корпоративні облігації, депозитні сертифікати центрального банку, казначейські зобов'язання та інші боргові фінансові інструменти. Для банків боргові цінні папери мають особливе значення, оскільки вони можуть одночасно виконувати кілька функцій: забезпечувати процентний дохід, підтримувати ліквідність, використовуватися як застава за операціями рефінансування, а також входити до складу високоякісних ліквідних активів [38].

В умовах України особливе місце у борговому портфелі банків займають

облігації внутрішньої державної позики. Їх привабливість для банків пояснюється поєднанням відносно прогнозованої дохідності, високої ліквідності, можливості використання в операціях із Національним банком України та порівняно нижчого рівня кредитного ризику порівняно з корпоративними інструментами. Водночас надмірна концентрація банківських інвестицій у державних цінних паперах може формувати залежність банківської системи від фінансового стану держави та посилювати зв'язок між банківським і бюджетним секторами.

Пайовий інвестиційний портфель охоплює вкладення банку в інструменти власності. До нього належать акції підприємств, паї інвестиційних фондів, частки у статутному капіталі юридичних осіб, а також інвестиції в асоційовані чи дочірні компанії. На відміну від боргових інструментів, пайові активи не гарантують фіксованого доходу і не передбачають обов'язкового повернення номінальної вартості. Дохід за ними може формуватися у вигляді дивідендів або приросту ринкової вартості. Для банків такі інвестиції є більш ризиковими, оскільки залежать від фінансових результатів емітента, ринкової кон'юнктури та корпоративного управління.

Окрему групу становлять похідні фінансові інструменти, або деривативи. Вони можуть використовуватися банками як для торгових операцій, так і для хеджування процентного, валютного або ринкового ризику. До таких інструментів належать форварди, ф'ючерси, опціони, свопи та інші строкові контракти. У банківській діяльності деривативи мають подвійне значення. З одного боку, вони можуть підвищувати потенційну дохідність портфеля, з іншого - використовуються як інструмент захисту від несприятливих змін валютних курсів, процентних ставок або цін на фінансові активи.

До інвестиційного портфеля банку також може належати інвестиційна нерухомість. Йдеться про об'єкти нерухомого майна, які утримуються не для власного використання банком у поточній діяльності, а для отримання орендного доходу або приросту капітальної вартості. Такі активи мають нижчу ліквідність порівняно з цінними паперами, однак можуть виконувати функцію

довгострокового збереження вартості.

За метою формування інвестиційний портфель банку можна поділити на портфель доходу, портфель ліквідності, торговий портфель, стратегічний портфель та збалансований портфель [35, с. 67].

Портфель доходу формується з метою отримання стабільного процентного, купонного, дисконтного або дивідендного доходу. Його основу зазвичай становлять боргові інструменти з прогнозованими грошовими потоками. Для банку такий портфель є важливим джерелом процентних доходів, особливо в умовах, коли кредитування реального сектору пов'язане з підвищеним ризиком.

Портфель ліквідності призначений для забезпечення спроможності банку своєчасно виконувати свої зобов'язання перед вкладниками, кредиторами та іншими контрагентами. До його складу входять високоліквідні активи, які можна швидко реалізувати або використати як забезпечення для залучення ліквідності. У банківській практиці до таких інструментів належать насамперед державні цінні папери, депозитні сертифікати центрального банку, кошти на кореспондентських рахунках та інші активи, які мають низький кредитний ризик і високу ринкову ліквідність.

Торговий портфель формується для отримання прибутку від короткострокових змін ринкової вартості фінансових інструментів. Він є більш чутливим до ринкового ризику, оскільки результат банку залежить від коливань процентних ставок, валютних курсів, цін на цінні папери та інших ринкових параметрів.

Стратегічний портфель охоплює інвестиції, які банк утримує з метою довгострокової участі у капіталі інших компаній, розвитку партнерських зв'язків, контролю або суттєвого впливу на діяльність об'єкта інвестування. Такі вкладення мають нижчу ліквідність, але можуть бути важливими для реалізації довгострокової стратегії банку.

Збалансований портфель поєднує інструменти різного рівня ризику, дохідності та ліквідності. Його метою є досягнення прийняттого

співвідношення між прибутковістю, безпекою та гнучкістю управління активами. Для банків саме збалансований підхід є найбільш доцільним, оскільки надмірна орієнтація лише на дохідність може призвести до зростання ризиків, а надмірна концентрація виключно на ліквідності - до зниження прибутковості.

Важливою є класифікація інвестиційного портфеля за рівнем ризику. За цією ознакою виокремлюють консервативний, поміркований та агресивний портфелі (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Типи інвестиційного портфеля банку за співвідношенням ризику та дохідності*

Тип портфеля	Основна мета	Типові інструменти	Рівень ризику	Особливості для банківської діяльності
Консервативний	Збереження капіталу та підтримання ліквідності	Державні облігації, депозитні сертифікати центрального банку, короткострокові боргові інструменти	Низький	Найбільш характерний для банків, оскільки відповідає вимогам безпеки та ліквідності
Поміркований	Поєднання стабільного доходу та прийняттого ризику	Державні цінні папери, корпоративні облігації надійних емітентів, окремі пайові інструменти	Середній	Може використовуватися за умови належної диверсифікації та контролю ризиків
Агресивний	Максимізація доходу через зростання вартості активів	Високодохідні облігації, акції, деривативи, інші волатильні інструменти	Високий	Для банків є обмеженим через регуляторні вимоги та необхідність збереження фінансової стійкості

*Примітка. Складено автором за даними джерела [29].

Консервативний портфель найбільше відповідає природі банківської діяльності, оскільки орієнтований передусім на збереження капіталу та обмеження ризику. Його дохідність зазвичай є помірною, однак така структура дозволяє банку знизити вразливість до ринкових коливань і забезпечити

прогнозованість фінансових результатів.

Поміркований портфель передбачає поєднання надійних боргових інструментів із більш дохідними активами. У ньому можуть бути представлені корпоративні облігації емітентів із прийнятним фінансовим станом, окремі акції стабільних компаній, інвестиційна нерухомість або інші інструменти, які забезпечують вищу дохідність порівняно з державними цінними паперами. Такий портфель може бути ефективним для банків, які мають достатній рівень капіталу, розвинену систему ризик-менеджменту та чіткі внутрішні інвестиційні ліміти.

Агресивний портфель характеризується високою очікуваною дохідністю та підвищеним рівнем ризику. Його основу становлять інструменти з високою волатильністю та значною залежністю від ринкової кон'юнктури. Для банків можливості формування такого портфеля є обмеженими, оскільки банківські установи працюють переважно із залученими коштами клієнтів і повинні дотримуватися підвищених вимог до надійності, ліквідності та достатності капіталу. Тому в банківській практиці агресивні інструменти можуть використовуватися лише в межах чітко визначених лімітів і за умови належного контролю ринкових ризиків.

За строками інвестування портфель банку поділяється на короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий. Короткостроковий портфель охоплює інструменти з коротким строком погашення або високою ринковою ліквідністю. Він використовується для оперативного управління ліквідністю та розміщення тимчасово вільних коштів. Середньостроковий портфель орієнтований на отримання стабільного доходу протягом кількох років і може містити державні та корпоративні облігації. Довгостроковий портфель формується з активів, які банк планує утримувати протягом тривалого періоду. До нього можуть входити довгострокові боргові цінні папери, стратегічні вкладення в капітал, інвестиційна нерухомість.

Строкова структура інвестиційного портфеля має бути узгоджена зі структурою пасивів банку. Якщо банк фінансує довгострокові інвестиції

переважно короткостроковими зобов'язаннями, виникає ризик ліквідності. Якщо ж значна частина активів має фіксовану дохідність на тривалий період, банк стає вразливим до зміни процентних ставок. Саме тому управління строковою структурою інвестиційного портфеля є складовою загального процесу управління активами і пасивами банку.

За валютою інвестування розрізняють портфель у національній валюті, портфель в іноземній валюті та мультивалютний портфель. Валютна структура портфеля має важливе значення для оцінки валютного ризику банку. Інвестиції в іноземній валюті можуть бути джерелом додаткового доходу або інструментом валютної диверсифікації, однак вони водночас підвищують чутливість банку до коливань валютного курсу. Тому банки повинні узгоджувати валютну структуру інвестиційного портфеля з валютною структурою зобов'язань, а також дотримуватися нормативів відкритої валютної позиції.

За рівнем ліквідності інвестиційний портфель банку може бути високоліквідним, ліквідним, обмежено ліквідним або низьколіквідним. Така класифікація характеризує здатність активів швидко трансформуватися у грошові кошти без істотної втрати вартості. Високоліквідні інструменти використовуються для оперативного покриття можливих відтоків коштів, тоді як обмежено ліквідні та низьколіквідні активи потребують тривалішого строку реалізації і мають контролюватися через внутрішні ліміти банку.

Особливе місце у класифікації інвестиційного портфеля банку займає облікова класифікація відповідно до МСФЗ 9 «Фінансові інструменти». На відміну від традиційної класифікації за видами цінних паперів, МСФЗ 9 виходить із двох ключових критеріїв: бізнес-моделі управління фінансовими активами та характеристик договірних грошових потоків. Бізнес-модель показує, з якою метою банк утримує актив: для отримання договірних грошових потоків, для поєднання отримання грошових потоків і продажу активів або для торгівлі. Характеристики грошових потоків перевіряються через SPPI-тест, тобто оцінку того, чи є платежі за інструментом виключно

виплатами основної суми боргу та процентів (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Класифікація фінансових активів інвестиційного портфеля банку
відповідно до МСФЗ 9*

Облікова категорія	Критерії віднесення	Особливості оцінки	Приклади активів
Фінансові активи за амортизованою собівартістю	Актив утримується для отримання договірних грошових потоків; SPPI-тест виконано	Облік за амортизованою собівартістю з урахуванням очікуваних кредитних збитків	Боргові цінні папери, які банк планує утримувати до погашення
Фінансові активи за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	Актив утримується як для отримання договірних грошових потоків, так і для можливого продажу; SPPI-тест виконано	Зміни справедливої вартості відображаються в іншому сукупному доході	Боргові інструменти, які можуть бути продані для управління ліквідністю
Фінансові активи за справедливою вартістю через прибуток або збиток	Актив утримується для торгівлі або не відповідає критеріям інших категорій	Зміни справедливої вартості безпосередньо впливають на фінансовий результат	Торгові цінні папери, деривативи, складні фінансові інструменти

*Примітка. Складено автором за даними джерела [39].

Активи, що обліковуються за амортизованою собівартістю, зазвичай формують стабільну частину інвестиційного портфеля банку. Вони утримуються для отримання договірних грошових потоків і не призначені для активного продажу. Їх оцінка здійснюється з використанням методу ефективної ставки відсотка та з урахуванням очікуваних кредитних збитків. Такий підхід дозволяє рівномірно визнавати процентний дохід протягом строку дії фінансового інструмента.

Фінансові активи, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, займають проміжне місце між портфелем утримання до погашення та торговим портфелем. Банк може отримувати за ними договірні

грошові потоки, але водночас має можливість продати такі активи для управління ліквідністю, процентним ризиком або структурою балансу. Нереалізовані зміни справедливої вартості таких інструментів відображаються в іншому сукупному доході, а не безпосередньо у прибутку або збитку звітного періоду.

Фінансові активи, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, є найбільш чутливими до ринкових коливань. До цієї категорії належать торгові цінні папери, деривативи та інші інструменти, які не відповідають критеріям обліку за амортизованою собівартістю або через інший сукупний дохід. Зміни їх справедливої вартості безпосередньо впливають на фінансовий результат банку, тому така категорія активів потребує особливої уваги з боку системи управління ринковими ризиками.

Класифікація інвестиційного портфеля банку також має враховувати його регуляторну роль. У сучасній банківській системі інвестиційний портфель є не лише джерелом доходу, а й важливим інструментом виконання пруденційних нормативів. Зокрема, високоліквідні цінні папери можуть використовуватися для дотримання коефіцієнта покриття ліквідністю, а довгострокові інструменти мають враховуватися під час оцінки стабільності фінансування. Крім того, портфельні інвестиції банку в корпоративні права обмежуються нормативами концентрації, що запобігає надмірному вкладенню капіталу в окремих емітентів або групи пов'язаних компаній.

З позиції управління активами і пасивами інвестиційний портфель виконує функцію балансування процентного, валютного та ліквідного ризиків. Банк може змінювати строкову структуру портфеля, співвідношення інструментів із фіксованою та плаваючою ставкою, валютну структуру активів, а також частку високоліквідних цінних паперів. Завдяки цьому інвестиційний портфель використовується для управління гепами між активами і пасивами, зменшення чутливості банку до зміни процентних ставок та забезпечення стабільності фінансового результату.

Отже, класифікація інвестиційного портфеля банку є багатовимірною і не

може зводитися лише до поділу активів за видами цінних паперів. Саме комплексний підхід до класифікації дозволяє банку не лише оцінити структуру власного інвестиційного портфеля, а й забезпечити його відповідність стратегічним цілям, вимогам ризик-менеджменту, нормативам банківського регулювання та міжнародним стандартам фінансової звітності.

1.3. Принципи, етапи та стратегії управління інвестиційним портфелем банку в умовах ризику

Управління інвестиційним портфелем банку є складовою загальної системи банківського менеджменту та охоплює сукупність управлінських рішень щодо формування, підтримання, коригування й контролю структури вкладень у фінансові інструменти. Особливість управління інвестиційним портфелем банку полягає в тому, що інвестиційні рішення приймаються в умовах постійного ризику. Банк не може повністю уникнути ризиків, оскільки будь-яке вкладення фінансових ресурсів пов'язане з невизначеністю майбутньої дохідності, зміною ринкової вартості активів, кредитоспроможності емітентів, процентних ставок, валютних курсів та загальної макроекономічної ситуації. Тому завдання управління полягає не в усуненні ризику, а в його ідентифікації, оцінюванні, обмеженні та компенсації через відповідний рівень очікуваної дохідності [12].

У широкому розумінні управління інвестиційним портфелем банку можна визначити як безперервний процес прийняття рішень щодо розміщення банківських ресурсів у цінні папери та інші фінансові інструменти з урахуванням стратегічних цілей банку, допустимого рівня ризику, потреб у ліквідності, вимог до прибутковості та регуляторних обмежень. Такий процес має бути системним, оскільки інвестиційний портфель не існує ізольовано від інших напрямів банківської діяльності. Його структура безпосередньо

пов'язана з ресурсною базою банку, кредитною політикою, станом ліквідності, капіталом, фінансовою стійкістю та загальною бізнес-моделлю банківської установи.

Управління інвестиційним портфелем банку має ґрунтуватися на чітко визначених принципах, які забезпечують узгодженість інвестиційних рішень із загальною стратегією банківської установи, її ризик-профілем, ресурсною базою та потребами в ліквідності. В умовах нестабільного фінансового середовища такі принципи виконують не лише методичну, а й практичну функцію, оскільки дають змогу впорядкувати процес прийняття рішень, обмежити надмірну концентрацію ризиків і забезпечити контрольованість інвестиційної діяльності банку (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Принципи управління інвестиційним портфелем банку в умовах ризику*

Принцип	Зміст принципу	Значення для банку
Системність	Узгодження портфельних рішень із загальною стратегією банку та політикою управління активами і пасивами	Забезпечує цілісність управління інвестиційною діяльністю
Збалансованість	Поєднання вимог до дохідності, ризику та ліквідності портфеля	Дозволяє уникнути надмірної орієнтації лише на прибутковість
Диверсифікація	Розподіл вкладень між різними інструментами, емітентами, строками, валютами та секторами	Знижує залежність банку від окремих джерел ризику
Ліквідність	Формування частини портфеля з активів, які можуть бути швидко реалізовані або використані як забезпечення	Підтримує платоспроможність банку та його здатність виконувати поточні зобов'язання
Надійність	Урахування кредитної якості емітентів, стабільності їх фінансового стану та ймовірності виконання зобов'язань	Зменшує ймовірність втрат від дефолту або погіршення якості активів
Адаптивність	Можливість оперативного коригування портфеля відповідно до змін ринкової кон'юнктури, процентних ставок і регуляторних вимог	Підвищує стійкість банку до змін зовнішнього середовища

*Примітка. Складено автором за даними джерела [22, с. 87].

Процес управління інвестиційним портфелем банку є поетапним. Кожен етап має власне функціональне призначення, проте всі вони взаємопов'язані між собою. Помилки на початкових етапах, зокрема під час визначення цілей або оцінювання ризиків, можуть призвести до неефективної структури портфеля та збільшення фінансових втрат у майбутньому.

Загальну послідовність управління інвестиційним портфелем банку можна подати у вигляді схеми (рис. 1.2).

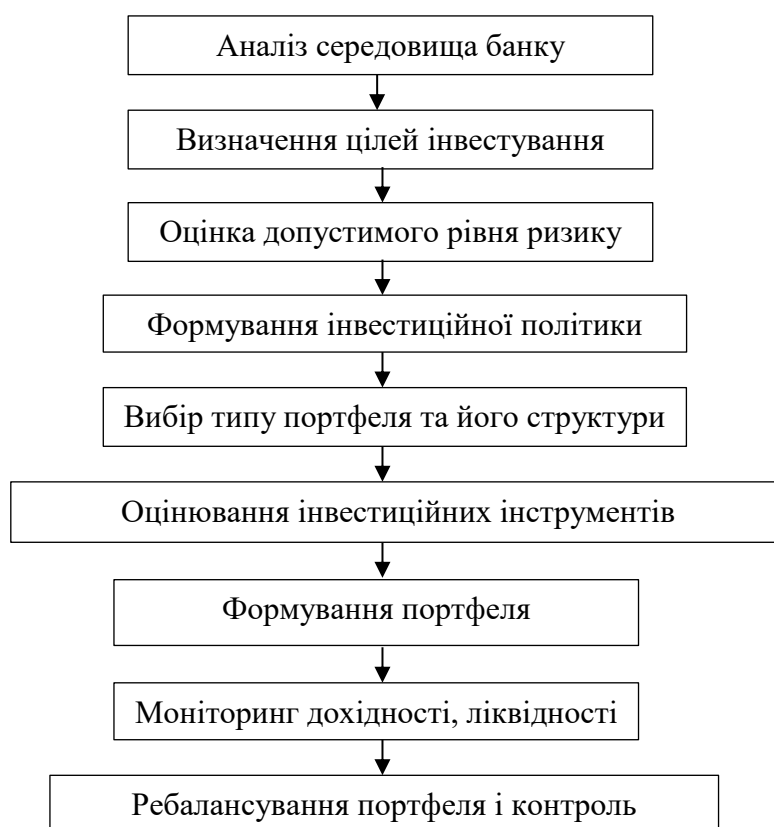

Рис. 1.2. Етапи управління інвестиційним портфелем банку в умовах ризику*

*Примітка. Складено автором за даними джерела [32, с. 216].

Першим етапом є аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища банку. Зовнішній аналіз охоплює оцінку макроекономічної ситуації, динаміки процентних ставок, інфляційних очікувань, валютного курсу, стану фондового ринку, рівня державного боргу, регуляторних змін та загального інвестиційного клімату. Внутрішній аналіз передбачає вивчення ресурсної бази банку,

структури активів і пасивів, рівня капіталізації, ліквідності, прибутковості, якості кредитного портфеля та допустимого рівня ризику.

Другим етапом є визначення цілей управління інвестиційним портфелем. Для банку такими цілями можуть бути: отримання стабільного процентного доходу, збереження капіталу, підтримання ліквідності, диверсифікація активів, зниження залежності від кредитних операцій, управління процентним ризиком, виконання регуляторних нормативів та підвищення загальної фінансової стійкості. Важливо, що ці цілі можуть мати різну пріоритетність залежно від поточного стану банку та ринкового середовища.

Третім етапом є визначення допустимого рівня ризику. На цьому етапі банк формує власну ризик-орієнтовану політику інвестування, встановлює межі прийняттого ризику та визначає, які інструменти можуть бути включені до портфеля. Зокрема, встановлюються ліміти на окремих емітентів, групи пов'язаних емітентів, види цінних паперів, валютну структуру, строки погашення, рівень кредитного рейтингу та максимальний обсяг можливих втрат.

Четвертим етапом є формування інвестиційної політики банку. Інвестиційна політика визначає загальні правила здійснення операцій з цінними паперами, повноваження відповідальних підрозділів, порядок прийняття рішень, критерії відбору інструментів, методи оцінювання ризику, процедури моніторингу та механізми звітування. Такий документ має не декларативне, а практичне значення, оскільки забезпечує внутрішню дисципліну в процесі управління портфелем.

П'ятим етапом є вибір типу портфеля та його цільової структури. Банк визначає, яку частку портфеля мають становити державні цінні папери, корпоративні облігації, депозитні сертифікати, інші боргові інструменти або інструменти з ринковою переоцінкою. Також визначається співвідношення між короткостроковими, середньостроковими та довгостроковими активами. На цьому етапі важливо сформувати таку структуру, яка відповідатиме цілям банку та його ризик-профілю.

Шостим етапом є оцінювання інвестиційних інструментів. Банк аналізує очікувану дохідність, рівень ризику, ліквідність, строк погашення, умови обігу, можливість дострокового продажу, податкові наслідки, валютну складову та вплив інструмента на фінансовий результат. Для боргових цінних паперів важливо оцінювати не лише номінальну дохідність, а й реальну дохідність з урахуванням інфляції, ринкової ціни придбання, купонних платежів та ймовірності зміни процентних ставок.

Сьомим етапом є безпосереднє формування портфеля, тобто придбання визначених фінансових інструментів відповідно до затвердженої структури та встановлених лімітів. На цьому етапі важливе значення має якість операційного виконання рішень, оскільки навіть правильно обраний інструмент може стати менш ефективним у разі невдалого моменту купівлі або несприятливої ціни.

Восьмим етапом є моніторинг портфеля. Він передбачає регулярне відстеження ринкової вартості активів, дохідності, дотримання лімітів, змін кредитної якості емітентів, строкової структури, рівня концентрації та впливу портфеля на ліквідність банку. Моніторинг має здійснюватися не формально, а застосовуватися як інструмент своєчасного виявлення потенційних загроз.

Дев'ятим етапом є перегляд і ребалансування портфеля. Якщо фактична структура портфеля відхиляється від цільової, банк може здійснювати продаж окремих інструментів, купівлю нових активів, зміну строкової структури або зменшення ризикових позицій. Ребалансування особливо актуальне в умовах зміни процентних ставок, погіршення фінансового стану емітентів, зростання потреби банку в ліквідності або зміни регуляторних вимог.

В умовах ризику особливого значення набуває вибір стратегії управління інвестиційним портфелем. Стратегія визначає загальну модель поведінки банку на фінансовому ринку, ступінь активності управління, допустимий рівень ризику та пріоритети між дохідністю, ліквідністю й надійністю.

У банківській практиці можна виділити кілька базових стратегій управління інвестиційним портфелем.

Порівняльну характеристику основних стратегій управління

інвестиційним портфелем банку наведено в таблиці 1.7.

Таблиця 1.7

Стратегії управління інвестиційним портфелем банку*

Стратегія	Основна мета	Рівень ризику	Доцільність застосування
Консервативна	Збереження капіталу та підтримання ліквідності	Низький	За нестабільного ринку та високої невизначеності
Збалансована	Поєднання дохідності, ліквідності та надійності	Середній	За помірного рівня ризику та потреби в стабільному доході
Активна	Отримання додаткового доходу від ринкових змін	Підвищений	За наявності якісної аналітики та високої гнучкості управління
Пасивна	Отримання стабільного доходу від утримання активів	Низький або середній	За стабільного ринкового середовища
Ліквідності	Формування резерву швидко реалізованих активів	Низький	За потреби підтримання платоспроможності банку
Імунізації	Зменшення процентного ризику	Середній	За значної частки інструментів із фіксованою дохідністю
«Драбини»	Рівномірний розподіл строків погашення	Середній	Для стабілізації грошових потоків
«Штанги»	Поєднання ліквідності та потенційно вищої дохідності	Середній або підвищений	За очікування змін процентних ставок
«Кулі»	Акумуляування коштів до певного періоду	Середній	За наявності прогнозованої майбутньої потреби в ресурсах

*Примітка. Складено автором за даними джерела [22, с. 93].

Вибір конкретної стратегії залежить від багатьох чинників. До них належать розмір банку, структура його ресурсної бази, рівень капіталізації, якість активів, стратегічні цілі, ризик-апетит, стан фінансового ринку, очікувана динаміка процентних ставок, рівень інфляції та регуляторні вимоги. У практичній діяльності банк практично не використовує лише одну стратегію

в чистому вигляді. Найчастіше застосовується комбінований підхід, коли різні частини портфеля виконують різні функції.

Наприклад, частина портфеля може формуватися за консервативною стратегією і виконувати роль резерву ліквідності. Інша частина може мати інвестиційний характер і забезпечувати стабільний процентний дохід. Окрема частина може використовуватися для активного управління з метою отримання додаткового прибутку від зміни ринкової вартості інструментів. Такий підхід дозволяє банку поєднувати безпеку, дохідність і гнучкість управління.

Управління інвестиційним портфелем банку в умовах ризику передбачає обов'язкове врахування основних видів ризиків. Найбільш суттєвими для інвестиційного портфеля є кредитний, процентний, ринковий, ліквідний, валютний, операційний та концентраційний ризики.

Отже, управління інвестиційним портфелем банку в умовах ризику є складним багаторівневим процесом, який поєднує стратегічне планування, поточний аналіз, оцінювання фінансових інструментів, контроль ризиків і постійне коригування структури портфеля. Його ефективність визначається не лише рівнем отриманого доходу, а й здатністю банку підтримувати ліквідність, обмежувати можливі втрати, виконувати регуляторні вимоги та забезпечувати фінансову стійкість у мінливому ринковому середовищі. Найбільш результативним є такий підхід, за якого інвестиційний портфель формується не як випадковий набір фінансових інструментів, а як цілісна система активів, що відповідає цілям банку, його ризик-профілю та потребам довгострокового розвитку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»

2.1. Фінансово-економічна характеристика діяльності банку

Фінансово-економічна характеристика діяльності банку є важливою складовою аналітичного дослідження, оскільки дає змогу визначити загальний масштаб його функціонування, особливості бізнес-моделі, місце на банківському ринку, напрями операційної активності та передумови формування фінансових результатів. Для оцінювання ефективності управління інвестиційним портфелем банку недостатньо аналізувати лише структуру цінних паперів або динаміку інвестиційних активів. Необхідно враховувати загальний фінансовий стан банківської установи, характер її ресурсної бази, клієнтську орієнтацію, рівень диверсифікації послуг, стабільність діяльності та здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Досліджуваною банківською установою у роботі є Публічне акціонерне товариство Акціонерний комерційний банк «ІНДУСТРІАЛБАНК» - український універсальний банк з приватним капіталом, який здійснює діяльність на території України та обслуговує фізичних осіб, підприємців і корпоративних клієнтів. Код банку за ЄДРПОУ - 13857564. Юридична адреса банку: 01133, Україна, м. Київ, вул. Генерала Алмазова, буд. 18/7. Банк здійснює діяльність на підставі банківської ліцензії НБУ № 126 від 12.10.2011 року [33].

Історія банку пов'язана з початком становлення банківської системи незалежної України. У різні періоди діяльності установа змінювала назву та організаційний формат. Спочатку банк функціонував як комерційний банк «Співдружність», згодом - як акціонерний комерційний банк «Співдружність»,

а з 1996 року почав працювати під назвою АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК». Така трансформація відображає еволюцію банку від установи початкового етапу розвитку українського банківського сектору до сучасного банку, який поєднує традиційні банківські операції з послугами на фінансовому ринку. Важливим етапом розвитку стало об'єднання з АБ «ЕКСПРЕС-БАНК». З 1 грудня 2017 року Індустріалбанк та Експрес-Банк почали працювати як єдина банківська установа під брендом «ІНДУСТРІАЛБАНК».

За характером діяльності ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» належить до універсальних банків. Його послуги для фізичних осіб охоплюють відкриття та обслуговування поточних і карткових рахунків, розміщення депозитів, здійснення платежів і переказів, валютно-обмінні операції, користування платіжними картками, індивідуальними сейфами та дистанційними каналами обслуговування. У корпоративному сегменті банк надає послуги з розрахунково-касового обслуговування, відкриття та ведення рахунків, депозитного обслуговування, кредитування, супроводу зарплатних проєктів, використання платіжних інструментів і дистанційного банкінгу для бізнесу.

Розмір чистих активів банку наведено на рис. 2.1.

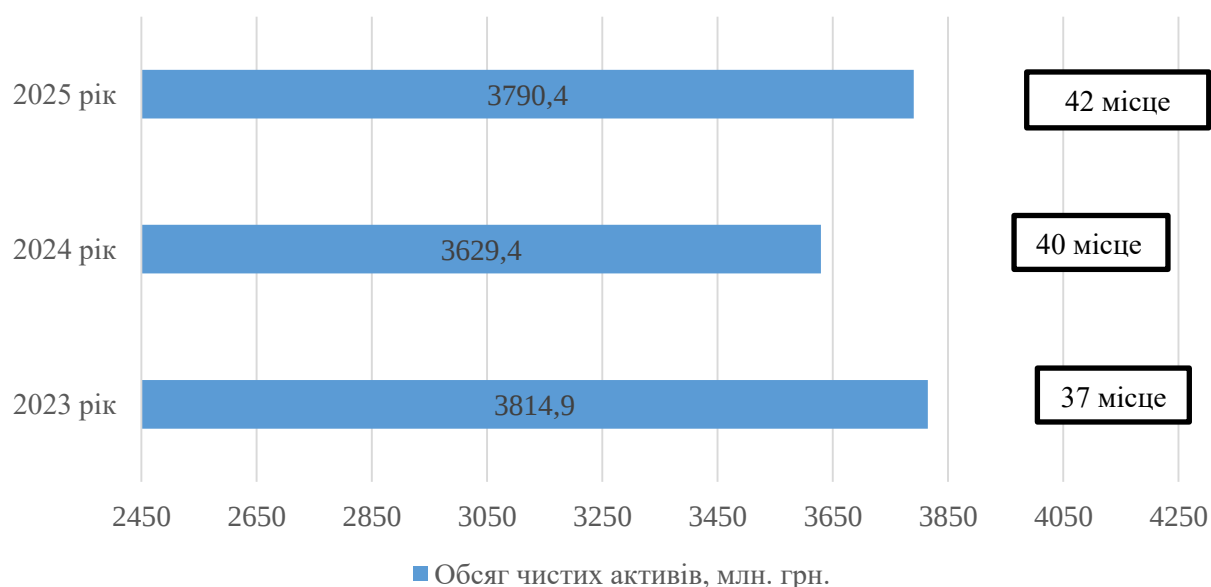

Рис. 2.1. Динаміка чистих активів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» та його місце у банківському секторі України у 2023-2025 роках*

*Примітка. Складено автором за даними джерела [21; 33].

Як свідчать дані рис. 2.1, у 2023-2025 роках динаміка чистих активів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» була нерівномірною. У 2023 році обсяг чистих активів банку становив 3814,9 млн. грн., тоді як у 2024 році він зменшився до 3629,4 млн. грн. Абсолютне скорочення становило 185,5 млн. грн., або 4,9%. Така динаміка свідчить про зменшення масштабів активних операцій банку в умовах підвищеної невизначеності на фінансовому ринку. У 2025 році спостерігається часткове відновлення обсягу чистих активів до 3790,4 млн. грн., що на 161,0 млн. грн., або 4,4%, більше порівняно з 2024 роком. Водночас показник 2025 року все ще не досяг рівня 2023 року, залишаючись нижчим на 24,5 млн. грн.

Окремої уваги потребує зміна місця банку в банківському секторі України за розміром чистих активів. Якщо у 2023 році ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» займав 37 місце, то у 2024 році - 40 місце, а у 2025 році - 42 місце. Отже, попри зростання чистих активів у 2025 році, позиція банку в секторі погіршилася. Це пояснюється тим, що інші банки нарощували активи вищими темпами, ніж досліджуваний банк. Загалом наведені дані характеризують ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» як невеликий за масштабами банк, який зберігає присутність на ринку, однак поступається за темпами розширення активів більш динамічним учасникам банківського сектору.

Таблиця 2.1 містить дані щодо динаміки основних складових балансу досліджуваного банку.

Дані таблиці 2.1 свідчать про те, що у 2023-2025 роках динаміка основних складових балансу ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» мала нерівномірний характер. Найбільш помітні зміни відбулися за статтею кредитів клієнтам. У 2023 році їх обсяг становив 1110,8 млн. грн., у 2024 році зменшився до 839,2 млн. грн., а у 2025 році - до 827,5 млн. грн. Загальне скорочення кредитів клієнтам за 2023-2025 роки становило 283,3 млн. грн. Особливо різким було зменшення у 2024 році, коли темп приросту становив -24,5%. У 2025 році спад кредитного портфеля суттєво уповільнився і становив лише -1,4%, однак позитивної динаміки за цим напрямом банк ще не досяг. Така ситуація говорить

про обережну кредитну політику банку, підвищену увагу до якості позичальників і стримане нарощування кредитних операцій в умовах ризику.

Таблиця 2.1

Динаміка основних складових балансу ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»
у 2023-2025 роках*

Показник	Роки			Відхилення 2025/2023 роки, млн. грн.
	2023	2024	2025	
Активи, млн. грн.	3814,9	3629,4	3790,4	-24,5
Темп приросту активів до попереднього року, %	-9,7	-4,9	+4,4	-
Кредити клієнтам, млн. грн.	1110,8	839,2	827,5	-283,3
Темп приросту кредитів клієнтам до попереднього року, %	-38,6	-24,5	-1,4	-
Власний капітал, млн. грн.	1035,4	1016,8	997,9	-37,5
Темп приросту власного капіталу до попереднього року, %	+5,6	-1,8	-1,9	-
Зобов'язання, млн. грн.	2779,5	2612,6	2792,5	+13,0
Темп приросту зобов'язань до попереднього року, %	-14,3	-6,0	+6,9	-
Кошти клієнтів, млн. грн.	2616,0	2443,4	2562,6	-53,4
Темп приросту коштів клієнтів до попереднього року, %	+21,9	-6,6	+4,9	-

*Примітка. Складено автором за даними джерела [33].

Власний капітал банку також демонстрував поступове скорочення. Якщо у 2023 році його обсяг становив 1035,4 млн. грн., то у 2024 році він зменшився до 1016,8 млн. грн., а у 2025 році - до 997,9 млн. грн. Загальне відхилення за період становило -37,5 млн. грн. Темпи скорочення власного капіталу були помірними: -1,8% у 2024 році та -1,9% у 2025 році. Незважаючи на незначне зменшення, така динаміка потребує уваги, оскільки власний капітал є основою фінансової стійкості банку, покриття ризиків і забезпечення подальшого розвитку активних операцій.

Динаміка зобов'язань банку була дещо іншою. У 2023 році їх обсяг становив 2779,5 млн. грн., у 2024 році зменшився до 2612,6 млн. грн., а у

2025 році зріс до 2792,5 млн. грн. У результаті за весь аналізований період зобов'язання збільшилися на 13,0 млн грн. Зменшення зобов'язань у 2024 році на 6,0% узгоджується із загальним скороченням активів банку, тоді як їх приріст у 2025 році на 6,9% став одним із чинників відновлення балансових показників. Основну частину зобов'язань банку становили кошти клієнтів. У 2023 році їх обсяг дорівнював 2616,0 млн. грн., у 2024 році зменшився до 2443,4 млн. грн., а у 2025 році зріс до 2562,6 млн. грн. Загалом за 2023-2025 роки кошти клієнтів скоротилися на 53,4 млн. грн. Після зниження на 6,6% у 2024 році у 2025 році спостерігалось їх часткове відновлення на 4,9%. Це свідчить про збереження клієнтських коштів як основного джерела ресурсної бази банку, проте їх обсяг ще не повернувся до рівня 2023 року.

Отже, аналіз основних складових балансу ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» показує, що у 2023-2025 роках банк функціонував в умовах стриманої динаміки розвитку.

У таблиці 2.2 наведено детальну структуру активів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».

Таблиця 2.2

Структура чистих активів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»
у 2023-2025 роках*

Показник	2023 рік		2024 рік		2025 рік		Відхилення по питомій вазі 2025/2023 роки, в.п.
	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	
1	2	3	4	5	6	7	8
Грошові кошти та їх еквіваленти	703,2	18,4	915,5	25,2	2124,1	56,0	+37,6
Кредити клієнтам	1110,8	29,1	839,2	23,1	827,5	21,8	-7,3
Інвестиції в цінні папери	773,4	20,3	1200,4	33,1	144,5	3,8	-16,5
Інвестиційна нерухомість	607,2	15,9	14,8	0,4	13,3	0,4	-15,6

1	2	3	4	5	6	7	8
Поточні податкові активи	1,7	0,0	1,7	0,0	1,7	0,0	0,0
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	43,6	1,1	44,5	1,2	39,7	1,0	-0,1
Основні засоби	326,7	8,6	434,9	12,0	401,9	10,6	+2,0
Інші фінансові активи	109,4	2,9	132,2	3,6	210,3	5,5	+2,7
Інші нефінансові активи	24,1	0,6	26,4	0,7	27,4	0,7	+0,1
Непоточні активи або групи вибуття	114,7	3,0	19,6	0,5	-	-	-3,0
Загальна сума активів	3814,9	100,0	3629,4	100,0	3790,4	100,0	-

*Примітка. Складено автором за даними джерел [33].

Дані таблиці 2.2 свідчать про суттєву зміну структури чистих активів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках. Якщо у 2023 році найбільшу частку в активах банку займали кредити клієнтам - 29,1%, то у 2025 році домінуючою складовою стали грошові кошти та їх еквіваленти, питома вага яких зросла до 56,0%. Це свідчить про істотне посилення ліквідної складової активів банку та переорієнтацію структури балансу в бік високоліквідних ресурсів. Обсяг грошових коштів та їх еквівалентів збільшився з 703,2 млн. грн. у 2023 році до 2124,1 млн. грн. у 2025 році. Їх питома вага зросла на 37,6 в.п., що є найбільш помітною структурною зміною за аналізований період. Кредити клієнтам, навпаки, демонстрували зниження як в абсолютному, так і у відносному вимірі. Їх обсяг скоротився з 1110,8 млн. грн. у 2023 році до 827,5 млн. грн. у 2025 році, а частка в активах зменшилася з 29,1% до 21,8%, тобто на 7,3 в.п. Це вказує на скорочення ролі кредитних операцій у формуванні активів банку. Така тенденція пов'язана з підвищеними кредитними ризиками, обережним підходом до оцінювання позичальників та загальним стримуванням кредитної активності.

Інвестиції в цінні папери у 2024 році займали найбільшу частку в активах банку - 33,1%, що свідчило про вагому роль інвестиційного портфеля у структурі активних операцій. Однак у 2025 році їх обсяг різко зменшився до

144,5 млн. грн., а питома вага скоротилася до 3,8%. Порівняно з 2023 роком частка інвестицій у цінні папери знизилася на 16,5 в.п. Така зміна є важливою для теми дослідження, оскільки вона свідчить про суттєве переформатування інвестиційної складової активів банку та зменшення ролі портфеля цінних паперів у забезпеченні дохідності.

Інвестиційна нерухомість також істотно втратила значення у структурі активів. У 2023 році її обсяг становив 607,2 млн. грн., або 15,9% активів, тоді як у 2024-2025 роках цей показник скоротився до 14,8 млн. грн. і 13,3 млн. грн. відповідно. Частка інвестиційної нерухомості зменшилася на 15,6 в.п., що свідчить про майже повне згортання цієї складової активів. Зменшення питокої ваги таких активів зрештою позитивно впливає на гнучкість балансу, оскільки інвестиційна нерухомість зазвичай має нижчу ліквідність порівняно з фінансовими активами.

Основні засоби у 2023 році становили 326,7 млн. грн., або 8,6% активів, у 2024 році їх частка зросла до 12,0%, а у 2025 році становила 10,6%. Загалом за аналізований період питома вага основних засобів збільшилася на 2,0 в.п. Це свідчить про збереження вагової частки матеріальної бази у структурі активів банку. Інші фінансові активи зросли зі 109,4 млн. грн. у 2023 році до 210,3 млн. грн. у 2025 році, а їх частка збільшилася з 2,9% до 5,5%. Частки нематеріальних активів, поточних податкових активів та інших нефінансових активів залишалися незначними й не мали визначального впливу на структуру балансу.

Відповідні дані щодо структури пасивів банку у 2023-2025 роках наведено в таблиці 2.3.

Структура пасивів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках залишалася відносно стабільною, проте мала окремі зміни у співвідношенні зобов'язань і власного капіталу. Основну частину пасивів банку формували зобов'язання, частка яких зросла з 72,9% у 2023 році до 73,7% у 2025 році. Відповідно, питома вага власного капіталу зменшилася з 27,1% до 26,3%, тобто на 0,8 в.п.

Структура пасивів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»
у 2023-2025 роках*

Показник	2023 рік		2024 рік		2025 рік		Відхилення по питомій вазі 2025/2023 роки, в.п.
	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	
Кошти банків	43,1	1,1	49,3	1,4	78,3	2,1	+0,9
Кошти клієнтів	2616,0	68,6	2443,4	67,3	2562,6	67,6	-1,0
Інші залучені кошти	41,2	1,1	46,4	1,3	46,9	1,2	+0,2
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	1,0	0,0	1,4	0,0	0,7	0,0	0,0
Відстрочені податкові зобов'язання	9,5	0,2	10,1	0,3	37,8	1,0	+0,7
Інші фінансові зобов'язання	40,0	1,0	33,2	0,9	39,4	1,0	0,0
Інші нефінансові зобов'язання	28,7	0,8	28,8	0,8	26,8	0,7	0,0
Загальна сума зобов'язань	2779,5	72,9	2612,6	72,0	2792,5	73,7	+0,8
Статутний капітал	856,6	22,5	856,6	23,6	856,6	22,6	+0,1
Непокритий збиток / нерозподілений прибуток	10,3	0,3	-15,1	-0,4	7,6	0,2	-0,1
Емісійні доходи	12,2	0,3	12,2	0,3	12,2	0,3	0,0
Інші резерви	80,3	2,1	87,0	2,4	45,5	1,2	-0,9
Резервні та інші фонди банку	76,0	2,0	76,0	2,1	76,0	2,0	0,0
Загальна сума власного капіталу	1035,4	27,1	1016,8	28,0	997,9	26,3	-0,8
Загальна сума пасивів	3814,9	100,0	3629,4	100,0	3790,4	100,0	-

*Примітка. Складено автором за даними джерел [33].

Ключовим джерелом формування ресурсної бази банку протягом усього аналізованого періоду залишалися кошти клієнтів. У 2023 році їх обсяг становив 2616,0 млн. грн., у 2024 році зменшився до 2443,4 млн. грн., а у 2025 році зріс до 2562,6 млн. грн. Попри часткове відновлення у 2025 році,

обсяг коштів клієнтів залишився нижчим за рівень 2023 року. Їх питома вага у пасивах зменшилася з 68,6% до 67,6%, тобто на 1,0 в.п., однак саме ця стаття продовжувала визначати структуру зобов'язань банку. Це свідчить про високу залежність банку від клієнтських ресурсів як основного джерела фінансування активних операцій.

Кошти банків займали незначну частку у структурі пасивів, проте їх обсяг зріс з 43,1 млн. грн. у 2023 році до 78,3 млн. грн. у 2025 році. Питома вага цієї статті збільшилася з 1,1% до 2,1%. Інші залучені кошти протягом 2023-2025 років залишалися стабільними за обсягом і часткою. Їх питома вага збільшилася лише з 1,1% до 1,2%, що не мало суттєвого впливу на загальну структуру пасивів. Інші фінансові та нефінансові зобов'язання також займали незначне місце у структурі пасивів банку. Їх частки коливалися в межах 0,7-1,0%, тому вони не визначали загального характеру ресурсної бази банку. Відстрочені податкові зобов'язання зросли з 9,5 млн. грн. у 2023 році до 37,8 млн. грн. у 2025 році, а їх питома вага збільшилася з 0,2% до 1,0%.

Власний капітал ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» упродовж аналізованого періоду поступово зменшувався: з 1035,4 млн. грн. у 2023 році до 1016,8 млн. грн. у 2024 році та 997,9 млн. грн. у 2025 році. Основною складовою власного капіталу залишався статутний капітал, який протягом трьох років був незмінним і становив 856,6 млн. грн. Його питома вага у пасивах залишалася високою - 22,5% у 2023 році, 23,6% у 2024 році та 22,6% у 2025 році. Водночас окремі складові власного капіталу мали різноспрямовану динаміку. У 2024 році банк мав непокритий збиток у розмірі 15,1 млн. грн., тоді як у 2023 та 2025 роках ця стаття була додатною. Інші резерви зменшилися з 80,3 млн. грн. у 2023 році до 45,5 млн. грн. у 2025 році, а їх питома вага скоротилася на 0,9 в.п. Емісійні доходи та резервні й інші фонди банку залишалися незмінними, тому не мали суттєвого впливу на зміну структури власного капіталу.

У таблиці 2.4 наведено показники доходів, витрат та фінансового результату ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» за останні 3 роки.

Динаміка фінансового результату діяльності
ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках*

Показник	Роки, млн. грн.			Відхилення 2025/2023 роки	
	2023	2024	2025	млн. грн.	темп приросту, %
Доходи	715,7	609,7	548,9	-166,7	-23,3
процентні доходи	317,6	339,6	343,7	+26,2	+8,2
комісійні доходи	52,4	52,9	55,8	+3,4	+6,5
торговий результат	47,0	24,0	11,7	-35,3	-75,0
інші доходи	33,9	56,7	47,0	+13,1	+38,5
Витрати	744,2	635,5	547,1	-197,1	-26,5
процентні витрати	175,1	153,6	142,3	-32,8	-18,7
комісійні витрати	25,9	27,2	26,6	+0,7	+2,8
адміністративні та інші витрати	380,2	399,6	360,2	-20,0	-5,3
податок на прибуток	3,4	-1,2	7,3	+3,9	+114,6
Чистий прибуток (збиток)	-28,6	-25,8	1,8	+30,4	-

*Примітка. Складено автором за даними джерела [33].

Дані таблиці 2.4 свідчать, що у 2023-2025 роках фінансовий результат діяльності ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» мав позитивну тенденцію, попри скорочення загального обсягу доходів. У 2023 році банк отримав збиток у розмірі 28,6 млн. грн., у 2024 році збиток зменшився до 25,8 млн. грн., а у 2025 році банк вийшов на додатний фінансовий результат і отримав чистий прибуток у сумі 1,8 млн. грн. Таким чином, загальне покращення фінансового результату за аналізований період становило 30,4 млн. грн., що свідчить про поступове відновлення прибутковості банку.

Загальний обсяг доходів банку у 2023-2025 роках скоротився з 715,7 млн. грн. до 548,9 млн. грн., тобто на 166,7 млн. грн., або на 23,3%. Така динаміка вказує на звуження дохідної бази банку. Найбільш суттєве скорочення відбулося за торговим результатом: його обсяг зменшився з 47,0 млн. грн. у 2023 році до 11,7 млн. грн. у 2025 році, або на 75,0%. Це свідчить про зниження результативності операцій, пов'язаних із торговельною діяльністю,

фінансовими інструментами та валютними операціями.

Водночас основні стабільні джерела доходів банку демонстрували позитивну динаміку. Процентні доходи збільшилися з 317,6 млн. грн. у 2023 році до 343,7 млн. грн. у 2025 році, тобто на 26,2 млн. грн., або на 8,2%. Комісійні доходи також зросли - з 52,4 млн. грн. до 55,8 млн. грн., що відповідає приросту на 3,4 млн. грн., або 6,5%. Це свідчить про збереження значення класичних банківських джерел доходів, пов'язаних із розміщенням ресурсів і наданням клієнтам розрахунково-комісійних послуг. Інші доходи збільшилися з 33,9 млн. грн. до 47,0 млн. грн., або на 38,5%, що частково компенсувало скорочення торгового результату.

Позитивним чинником покращення фінансового результату стало більш суттєве скорочення витрат порівняно з доходами. Загальний обсяг витрат банку зменшився з 744,2 млн. грн. у 2023 році до 547,1 млн. грн. у 2025 році, тобто на 197,1 млн. грн., або на 26,5%. Це свідчить про посилення контролю за витратною частиною діяльності банку та певне підвищення операційної ефективності. Зокрема, процентні витрати скоротилися з 175,1 млн. грн. до 142,3 млн. грн., або на 18,7%, що позитивно вплинуло на чистий процентний результат банку.

Адміністративні та інші витрати у 2025 році становили 360,2 млн. грн. проти 380,2 млн. грн. у 2023 році, тобто зменшилися на 20,0 млн. грн., або на 5,3%. При цьому у 2024 році вони зростали до 399,6 млн. грн., що могло посилювати тиск на фінансовий результат. Комісійні витрати за аналізований період майже не змінилися: їх приріст становив лише 0,7 млн. грн., або 2,8%. Податок на прибуток у 2025 році становив 7,3 млн. грн., тоді як у 2024 році мав від'ємне значення, що пов'язано зі специфікою формування фінансового результату та податкового ефекту за відповідний період.

На рис. 2.2 графічно відображено динаміку показників рентабельності ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках.

У 2023 році банк отримав чистий збиток, що зумовило від'ємні значення показників рентабельності: ROA становив -0,75%, а ROE - -2,76%. Тобто

активи та власний капітал банку в цей період не забезпечували позитивної віддачі.

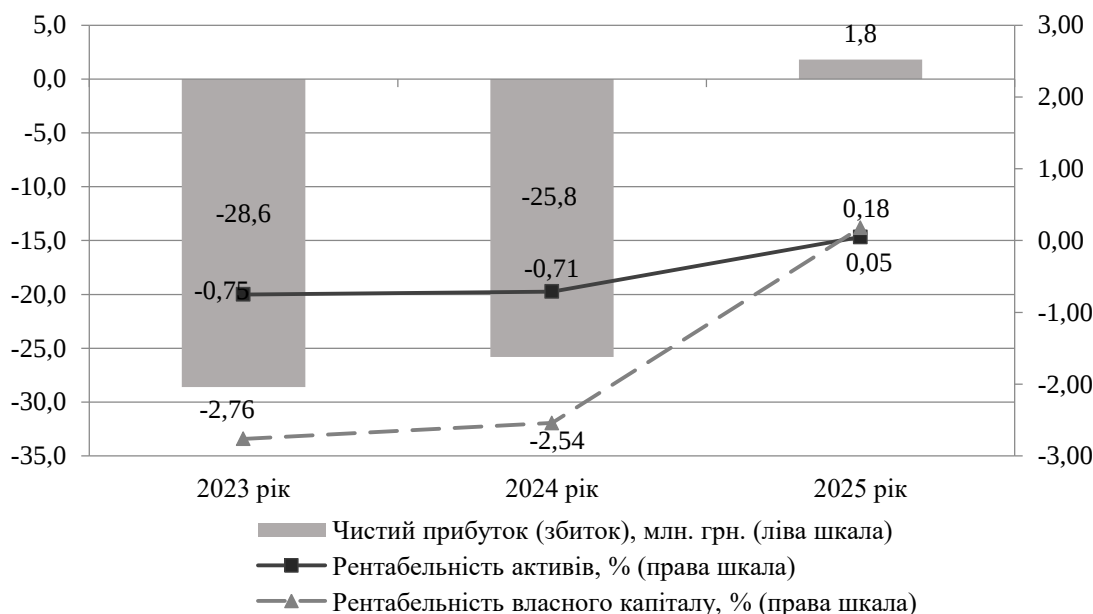

Рис. 2.2. Динаміка показників рентабельності ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках*

*Примітка. Складено автором за даними джерела [33].

У 2024 році збиток банку дещо скоротився. Відповідно, показники рентабельності також незначно покращилися: рентабельність активів становила -0,71%, а рентабельність власного капіталу - до -2,54%. Незважаючи на те, що значення залишалися від'ємними, така динаміка свідчить про поступове зменшення негативного фінансового результату. У 2025 році банк вийшов на прибуткову діяльність. Це забезпечило перехід показників рентабельності у додатну площину: ROA становив 0,05%, а ROE - 0,18%.

Загалом наведені дані свідчать про поступове подолання збитковості ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках. Водночас рівень рентабельності у 2025 році залишається низьким, що вказує на обмежену ефективність використання активів і власного капіталу. Тому подальше підвищення прибутковості банку потребує нарощування стабільних джерел доходів, оптимізації витрат і підвищення ефективності активних операцій, зокрема операцій з кредитним та інвестиційним портфелями.

Дані таблиці 2.5 відображають позиції окремих банків України у рейтингу стійкості, сформованому порталом «Мінфін», за 2023-2025 роки. У межах такого рейтингу нижча рейтингова позиція свідчить про вищу оцінку стійкості банку, тому перші місця займають установи з найкращими показниками фінансової надійності, стабільності діяльності та здатності виконувати зобов'язання перед клієнтами.

Таблиця 2.5

Рейтинг стійкості банків України у 2023-2025 роках*

Назва банку	Рейтингова позиція банку		
	2023 рік	2024 рік	2025 рік
АТ «Креді Агріколь Банк»	3	3	1
АТ «Укрсиббанк»	1	1	2
АТ «Райффайзен Банк»	2	2	3
АТ «ОТП Банк»	6	5	4
АТ «Кредобанк»	4	4	5
АТ «Приватбанк»	5	6	6
АТ «Укргазбанк»	13	7	7
АТ «Універсал Банк»	9	8	8
АТ «ПУМБ»	10	11	9
АТ «Прокредит Банк»	11	10	10
...	...	...	...
ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»	34	35	34

*Примітка. Складено автором за даними джерела [28].

Упродовж аналізованого періоду лідерами рейтингу залишалися банки з іноземним капіталом. Зокрема, АТ «Креді Агріколь Банк» покращив свою позицію з 3 місця у 2023-2024 роках до 1 місця у 2025 році. АТ «Укрсиббанк», який у 2023-2024 роках очолював рейтинг, у 2025 році перемістився на 2 місце. АТ «Райффайзен Банк» протягом 2023-2024 років займав 2 місце, а у 2025 році - 3 місце. Така динаміка свідчить про збереження високої стійкості системно важливих та великих банків, що мають сильні ринкові позиції, достатній рівень капіталізації, широку клієнтську базу та розвинені системи управління ризиками.

ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у рейтингу стійкості посідав нижчі позиції порівняно з провідними банками України. У 2023 році банк займав 34 місце, у 2024 році - 35 місце, а у 2025 році повернувся на 34 місце. Отже, протягом аналізованого періоду рейтингова позиція банку залишалася майже незмінною. Це свідчить про відносну стабільність оцінки його стійкості, але водночас вказує на те, що банк не належить до групи найбільш стійких банківських установ країни.

Оцінювання структури кредитного портфеля є важливим елементом фінансово-економічної характеристики банку, оскільки кредитні операції безпосередньо впливають на рівень дохідності, ліквідності та ризиковості його активів. Аналіз розподілу кредитного портфеля за основними групами позичальників дає змогу визначити пріоритетні напрями кредитної діяльності ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» та оцінити рівень концентрації кредитного ризику. Відповідні дані за 2023-2025 роки наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Структура кредитного портфеля
ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках*

Показник	2023 рік		2024 рік		2025 рік		Відхилення по питомій вазі 2025/2023 роки, в.п.
	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	
Кредити юридичним особам	1296,8	94,2	965,1	92,3	842,5	90,8	-3,4
Іпотечне житлове кредитування	51,6	3,7	46,3	4,4	44,2	4,8	+1,1
Споживчі кредити	28,6	2,1	33,9	3,2	29,3	3,2	+1,1
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	-	-	-	-	12,3	1,3	+1,3
Усього кредитний портфель	1377,0	100,0	1045,2	100,0	928,4	100,0	-
Резерв під очікувані кредитні збитки	(266,2)	(19,3)	(206,0)	(19,7)	(100,9)	(10,9)	+8,4

*Примітка. Складено автором за даними джерела [33].

У 2023-2025 роках кредитний портфель ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» мав переважно корпоративну спрямованість. Основну його частину становили кредити юридичним особам, частка яких зменшилася з 94,2% у 2023 році до 90,8% у 2025 році. Водночас загальний обсяг валового кредитного портфеля скоротився з 1377,0 млн. грн до 928,4 млн. грн., тобто на 448,6 млн. грн. Це свідчить про стриману кредитну активність банку та обережний підхід до прийняття кредитного ризику в умовах підвищеної фінансової невизначеності.

Роздрібне кредитування займало незначне місце у структурі портфеля. Частка іпотечного житлового кредитування зросла з 3,7% до 4,8%, а споживчих кредитів - з 2,1% до 3,2%, однак таке зростання було зумовлене переважно скороченням загального обсягу кредитного портфеля, а не суттєвим нарощуванням цих напрямів. Позитивною тенденцією є зменшення резерву під очікувані кредитні збитки з 266,2 млн. грн. у 2023 році до 100,9 млн. грн. у 2025 році, а його частки - з 19,3% до 10,9%, що свідчить про покращення якості кредитного портфеля банку.

Оцінювання економічних нормативів є важливим елементом аналізу фінансової стійкості банку, оскільки дає змогу визначити рівень його капіталізації, ліквідності, кредитного ризику та відповідності регуляторним вимогам Національного банку України. Значення основних економічних нормативів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках наведено в таблиці 2.7.

Впродовж 2023-2025 років ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» мав достатній рівень регулятивного капіталу. Норматив Н1 у всі роки значно перевищував мінімальну вимогу 200 млн грн, хоча у 2024 році його значення зменшилося порівняно з 2023 роком.

Показники достатності капіталу також були високими: у 2023 році нормативи Н2 та Н3 перевищували встановлені мінімальні рівні, а у 2024-2025 роках нормативи Нрк, Нк1 та Нок1 суттєво перевищували регуляторні вимоги. Це свідчить про наявність у банку значного запасу капіталу для покриття ризиків.

Значення економічних нормативів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»
у 2023-2025 роках*

Норматив	Вимоги	Роки		
		2023	2024	2025
H1, млн. грн.	200 млн. грн.	1004,2	891,0	909,5
H2, %	не менше 10%	30,88	-	-
H3, %	не менше 7%	26,76	-	-
Hрк	не менше 8,5%	-	39,91	42,95
Hк1	не менше 7,5%	-	39,91	42,95
Hок1	не менше 5,625%	-	39,91	42,95
H7, %	не більше 25%	30,89	37,26	39,30
H8, %	не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу	66,92	57,15	56,18
H9, %	не більше 25%	4,56	0,52	0,87
H11, %	не більше 15%	0,24	0,28	0,27
H12, %	не більше 60%	0,29	0,34	0,32
L13-1, %	не більше 5%	4,77	4,35	3,41
L13-2, %	не більше 5%	3,57	3,92	4,75
LCRbb, %	не менше 100%	200,13	457,08	421,17
LCRib, %	не менше 100%	213,85	171,93	142,52
NSFR, %	не менше 100%	115,72	164,27	173,94

*Примітка. Складено автором за даними джерела [21].

Водночас за нормативом H7 спостерігалось перевищення граничного значення, оскільки його рівень у 2023-2025 роках був вищим за встановлені 25%. Це вказує на підвищену концентрацію кредитного ризику за окремими контрагентами. Інші нормативи кредитного ризику та інвестування загалом перебували в межах установлених вимог. Показники ліквідності LCRbb, LCRib та NSFR значно перевищували мінімальний рівень 100%, що свідчить про здатність банку виконувати короткострокові та стабільні довгострокові зобов'язання. Отже, ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» характеризувався достатнім рівнем капіталізації та ліквідності, однак потребував посиленої уваги до управління концентрацією кредитного ризику.

2.2. Оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»

Оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем банку є важливим етапом дослідження, оскільки дає змогу визначити роль інвестиційних активів у формуванні загальної структури балансу, забезпеченні дохідності, підтриманні ліквідності та обмеженні ризиків.

Для банківської установи інвестиційний портфель не є відокремленим напрямом діяльності, а виступає складовою системи управління активами, фінансовою стійкістю та прибутковістю. Тому його аналіз має охоплювати не лише обсяг і структуру вкладень у цінні папери, а й динаміку їх частки в активах, характер інвестиційних інструментів, рівень дохідності, вплив на фінансовий результат та відповідність загальній ризик-орієнтованій політиці банку. У цьому контексті оцінка інвестиційного портфеля ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» дозволяє з'ясувати, наскільки ефективно банк використовує інвестиційні активи в умовах нестабільного фінансового середовища та які зміни відбулися у портфельній політиці протягом 2023-2025 років.

У межах нашого дослідження інвестиційний портфель ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» розглядається як сукупність вкладень банку, що мають інвестиційний характер і відображають розміщення ресурсів з метою отримання доходу, збереження вартості активів або підтримання фінансової стійкості. Основною складовою такого портфеля є інвестиції в цінні папери, оскільки саме вони безпосередньо пов'язані з портфельним управлінням, оцінюванням дохідності, ліквідності, процентного та ринкового ризиків.

Водночас у структурі інвестиційного портфеля банку доцільно окремо враховувати інвестиційну нерухомість. Хоча вона не є фінансовим інструментом і не належить до портфеля цінних паперів, її включення до

аналізу є обґрунтованим з огляду на суттєву питому вагу цієї статті у 2023 році. Інвестиційна нерухомість характеризує вкладення банку в матеріальні об'єкти, які можуть забезпечувати економічні вигоди через отримання доходу або зростання вартості. Тому вона розглядається як окрема, менш ліквідна складова інвестиційного портфеля, що має іншу природу ризику порівняно з цінними паперами.

Такий підхід дозволяє комплексно оцінити інвестиційний портфель ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»: з одного боку, проаналізувати портфель цінних паперів як основний об'єкт фінансового інвестування, а з іншого - врахувати вплив інвестиційної нерухомості на загальну структуру інвестиційних вкладень банку.

Динаміку інвестиційного портфеля ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» графічно відображено на рис. 2.3.

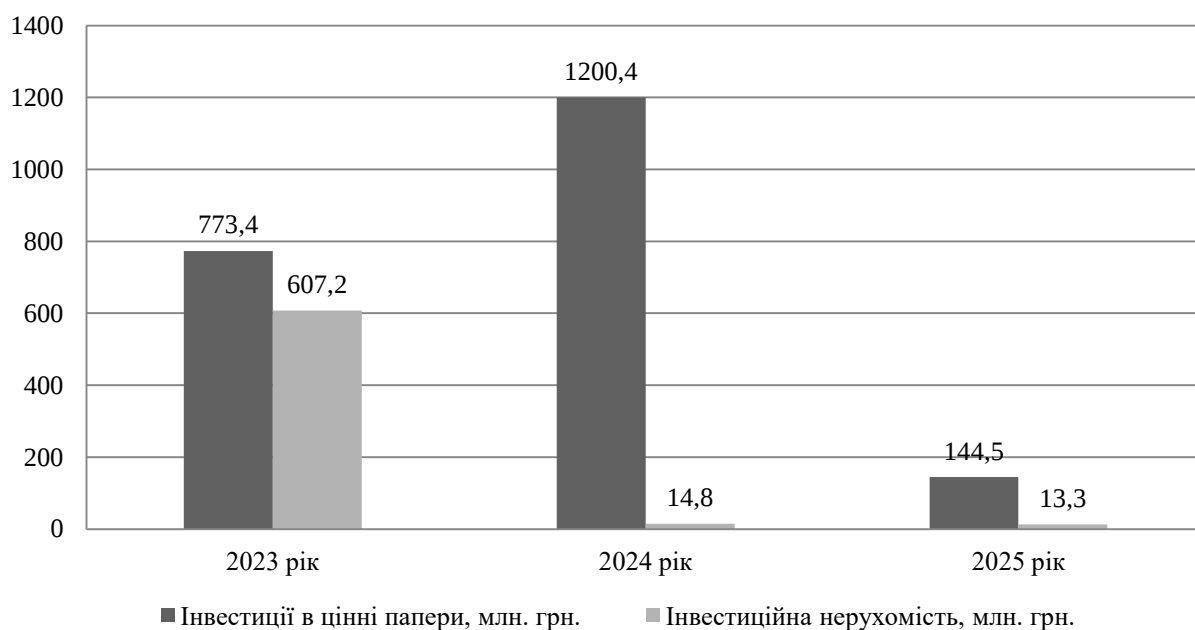

Рис. 2.3. Динаміка інвестиційного портфеля ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках, млн. грн.*

*Примітка. Складено автором за даними джерел [33].

Частку інвестиційного портфеля ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у структурі активів банку за 2023-2025 роки наведено в таблиці 2.8.

Динаміка інвестиційних активів
ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках*

Показник	Роки			Відхилення 2025/2023 роки
	2023	2024	2025	
Інвестиції в цінні папери, млн. грн.	773,4	1200,4	144,5	-628,9
Інвестиційна нерухомість, млн. грн.	607,2	14,8	13,3	-593,9
Усього інвестиційні активи, млн. грн.	1380,6	1215,2	157,8	-1222,8
Загальна сума активів, млн. грн.	3814,9	3629,4	3790,4	-24,5
Частка інвестицій у цінні папери в активах, %	20,3	33,1	3,8	-16,5 в.п.
Частка інвестиційної нерухомості в активах, %	15,9	0,4	0,4	-15,6 в.п.
Частка інвестиційних активів в активах, %	36,2	33,5	4,2	-32,0 в.п.
Темп приросту інвестицій у цінні папери, %	-50,8	+55,2	-88,0	-
Темп приросту інвестиційної нерухомості, %	+951,7	-97,6	-10,1	-
Темп приросту інвестиційних активів, %	-15,3	-12,0	-87,0	-

*Примітка. Складено автором за даними джерела [33].

У 2023-2025 роках інвестиційний портфель ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» зазнав суттєвого скорочення. Загальне зменшення обсягів інвестиційного портфеля за аналізований період становило 1222,8 млн. грн. Відповідно, його частка в активах банку знизилася з 36,2% у 2023 році до 4,2% у 2025 році, тобто на 32,0 в.п. Основу інвестиційного портфеля банку формували інвестиції в цінні папери, їх частка в активах банку зменшилася з 20,3% у 2023 році до 3,8% у 2025 році. Інвестиційна нерухомість у 2023 році також мала вагоме значення у структурі інвестиційного портфеля, становлячи 607,2 млн. грн., або 15,9% активів банку. Проте вже у 2024 році її обсяг скоротився до 14,8 млн. грн., а у 2025 році - до 13,3 млн. грн.

Структуру інвестицій у цінні папери ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» за видами фінансових інструментів у 2023-2025 роках наведено в таблиці 2.9.

Інвестиції ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у цінні папери у 2023-2025 роках були сформовані переважно борговими інструментами, зокрема депозитними сертифікатами, емітованими НБУ. У 2023 році їх обсяг становив 773,4 млн. грн., у 2024 році зріс до 1200,4 млн. грн., а у 2025 році скоротився до

144,5 млн. грн. Отже, у 2024 році банк істотно наростив вкладення у цінні папери, однак у 2025 році відбулося різке згортання цього напрямку, що свідчить про суттєву зміну структури розміщення ресурсів.

Таблиця 2.9

Структура інвестицій у цінні папери
ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках*

Показник	2023 рік		2024 рік		2025 рік		Відхилення по питомій вазі 2025/2023 роки, в.п.
	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	млн. грн.	питома вага, %	
Інвестиційні цінні папери за амортизованою собівартістю, у т.ч.:	773,4	100,0	1200,4	100,0	144,5	100,0	0,0
Депозитні сертифікати НБУ	773,4	100,0	1200,4	100,0	144,5	100,0	0,0
Дольові цінні папери, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, у т.ч.:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Корпоративні акції та частки	2,9	0,4	2,9	0,2	2,9	2,0	+1,6
Переоцінка інструментів капіталу, що обліковуються через інший сукупний дохід	-2,9	-0,4	-2,9	-0,2	-2,9	-2,0	-1,6
Усього цінні папери	773,4	100,0	1200,4	100,0	144,5	100,0	-

*Примітка. Складено автором за даними джерела [33].

Окремо у звітності банку відображено корпоративні акції та частки у сумі 2,9 млн. грн., однак одночасно показано їх переоцінку у розмірі -2,9 млн. грн. У результаті чиста балансова вартість цих дольових цінних паперів дорівнює нулю. Це означає, що банк формально має такі інструменти у складі портфеля, проте їх справедлива вартість у фінансовій звітності повністю зменшена через переоцінку. Тому вони не впливають на підсумкову суму інвестицій у цінні папери, а основну роль у портфелі фактично відіграють боргові інструменти.

Рівень дохідності портфеля цінних паперів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» та його роль у формуванні процентних доходів банку наведено в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Дохідність портфеля цінних паперів
ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках*

Показник	Роки			Відхилення 2025/2023 роки
	2023	2024	2025	
Процентні доходи від цінних паперів, млн. грн.	150,5	192,8	3,5	-147,0
Портфель цінних паперів на кінець року, млн. грн.	773,4	1200,4	144,5	-628,9
Середній обсяг портфеля цінних паперів, млн. грн.	1172,9	986,9	672,5	-500,4
Розрахункова дохідність портфеля цінних паперів, %	12,8	19,5	0,5	-12,3 в.п.
Загальні процентні доходи банку, млн. грн.	317,6	339,6	343,7	+26,2
Частка доходів від цінних паперів у процентних доходах банку, %	47,4	56,8	1,0	-46,4 в.п.

*Примітка. Складено автором за даними джерела [33].

У 2023-2024 роках портфель цінних паперів відігравав вагому роль у формуванні процентних доходів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК». У 2023 році процентні доходи від цінних паперів становили 150,5 млн. грн., або 47,4% загальних процентних доходів банку, а у 2024 році зросли до 192,8 млн. грн., або 56,8%. Це свідчить, що в цей період інвестиції у цінні папери були одним із ключових джерел процентної дохідності банку.

У 2025 році ситуація суттєво змінилася: процентні доходи від цінних паперів скоротилися до 3,5 млн. грн., а їх частка в загальних процентних доходах зменшилася до 1,0%. Розрахункова дохідність портфеля цінних паперів також знизилася з 12,8% у 2023 році та 19,5% у 2024 році до 0,5% у 2025 році. Така динаміка пояснюється різким скороченням обсягу портфеля цінних паперів і зміною його ролі в активних операціях банку. Отже, у 2025 році портфель цінних паперів фактично втратив значення як вагоме джерело

процентних доходів, що негативно вплинуло на інвестиційну складову дохідності банку.

Динаміку дохідності портфеля цінних паперів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» графічно відображено на рис. 2.4.

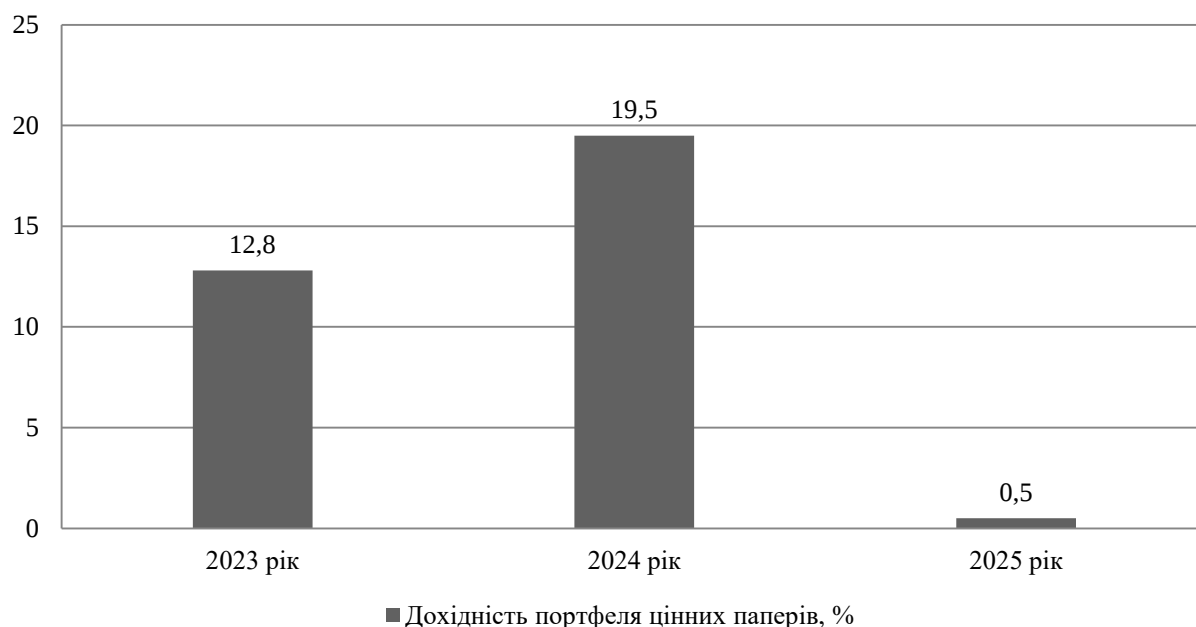

Рис. 2.4. Динаміка дохідності портфеля цінних паперів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках, %*

*Примітка. Складено автором за даними джерел [33].

Співвідношення кредитного портфеля та інвестиційного портфеля ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у структурі активних операцій наведено в таблиці 2.11.

Дані таблиці 2.11 свідчать про істотну зміну співвідношення між кредитним та інвестиційним портфелями ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках. У 2023 році інвестиційний портфель перевищував кредити клієнтам: його обсяг становив 1380,6 млн. грн. проти 1110,8 млн. грн. кредитного портфеля. У 2024 році така тенденція продовжувала зберігатися, оскільки інвестиційний портфель становив 1215,2 млн. грн., а кредити клієнтам - 839,2 млн. грн. Відповідно, співвідношення інвестиційного портфеля та кредитів клієнтам зросло зі 124,3% у 2023 році до 144,8% у 2024 році. Це

свідчить, що у 2023-2024 роках банк активно використовував інвестиційні вкладення як важливий напрям розміщення ресурсів.

Таблиця 2.11

Порівняння кредитного та інвестиційного портфелів
ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках*

Показник	Роки			Відхилення 2025/2023 роки
	2023	2024	2025	
Кредити клієнтам, млн. грн.	1110,8	839,2	827,5	-283,3
Інвестиції в цінні папери, млн. грн.	773,4	1200,4	144,5	-628,9
Інвестиційна нерухомість, млн. грн.	607,2	14,8	13,3	-593,9
Усього інвестиційний портфель, млн. грн.	1380,6	1215,2	157,8	-1222,8
Загальна сума активів, млн. грн.	3814,9	3629,4	3790,4	-24,5
Частка кредитів клієнтам в активах, %	29,1	23,1	21,8	-7,3 в.п.
Частка інвестицій у цінні папери в активах, %	20,3	33,1	3,8	-16,5 в.п.
Частка інвестиційної нерухомості в активах, %	15,9	0,4	0,4	-15,6 в.п.
Частка інвестиційного портфеля в активах, %	36,2	33,5	4,2	-32,0 в.п.
Співвідношення інвестицій у цінні папери та кредитів клієнтам, %	69,6	143,0	17,5	-52,2 в.п.
Співвідношення інвестиційного портфеля та кредитів клієнтам, %	124,3	144,8	19,1	-105,2 в.п.

*Примітка. Складено автором за даними джерела [33].

У 2025 році ситуація суттєво змінилася: обсяг інвестиційного портфеля скоротився, кредити клієнтам становили 827,5 млн. грн. Унаслідок цього співвідношення інвестиційного портфеля та кредитів клієнтам знизилося до 19,1%, а частка інвестиційного портфеля в активах банку скоротилася до 4,2%. Отже, у 2025 році інвестиційний портфель фактично втратив роль одного з основних напрямів активних операцій банку, тоді як кредитний портфель, попри поступове скорочення, залишився більш вагомою складовою активів. Така динаміка вказує на різке згортання інвестиційної складової балансу та зміну пріоритетів у розміщенні ресурсів банку.

Для узагальнення результатів проведеного аналізу доцільно розрахувати систему коефіцієнтів, які дають змогу оцінити ресурсне забезпечення,

навантаження, ліквідне покриття та дохідний внесок інвестиційного портфеля банку (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Узагальнюючі коефіцієнти оцінки управління інвестиційним портфелем
ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках*

Показник	Формула розрахунку	Роки			Відхилення 2025/2023 роки
		2023	2024	2025	
Коефіцієнт капітального покриття інвестиційного портфеля, %	Власний капітал / інвестиційний портфель $\times$ 100	75,0	83,7	632,4	+557,4
Коефіцієнт покриття інвестиційного портфеля коштами клієнтів, %	Кошти клієнтів / інвестиційний портфель $\times$ 100	189,5	201,1	1624,0	+1434,5
Коефіцієнт інвестиційного навантаження на зобов'язання, %	Інвестиційний портфель / зобов'язання $\times$ 100	49,7	46,5	5,7	-44,0
Коефіцієнт ліквідного покриття інвестиційного портфеля, %	Грошові кошти та їх еквіваленти / інвестиційний портфель $\times$ 100	50,9	75,3	1346,1	+1295,2
Частка інвестиційного портфеля у дохідних активних операціях, %	Інвестиційний портфель / (кредити клієнтам + інвестиційний портфель) $\times$ 100	55,4	59,2	16,0	-39,4
Коефіцієнт покриття процентних витрат доходами від цінних паперів, %	Процентні доходи від цінних паперів / процентні витрати $\times$ 100	86,0	125,5	2,5	-83,5

*Примітка. Складено автором за даними джерела [33].

У 2023-2025 роках показники управління інвестиційним портфелем ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» зазнали суттєвих змін, насамперед через різке скорочення обсягу самого портфеля у 2025 році. Коефіцієнт капітального покриття інвестиційного портфеля зріс із 75,0% у 2023 році до 632,4% у 2025 році, а коефіцієнт покриття інвестиційного портфеля коштами клієнтів - із 189,5% до 1624,0%. Таке зростання не слід трактувати лише як посилення ресурсного забезпечення портфеля, оскільки воно значною мірою зумовлене скороченням інвестиційного портфеля у 2025 році.

Водночас коефіцієнт інвестиційного навантаження на зобов'язання зменшився з 49,7% у 2023 році до 5,7% у 2025 році. Це означає, що інвестиційний портфель перестав бути вагомим напрямом розміщення залучених ресурсів банку. Аналогічну тенденцію підтверджує зниження частки інвестиційного портфеля у дохідних активних операціях із 55,4% до 16,0%. Якщо у 2023-2024 роках інвестиційний портфель мав значну роль поряд із кредитним портфелем, то у 2025 році його значення в активних операціях істотно зменшилося.

Показовою є також динаміка коефіцієнта ліквідного покриття інвестиційного портфеля, який зріс із 50,9% у 2023 році до 1346,1% у 2025 році. Таке значення свідчить про переважання грошових коштів та їх еквівалентів над обсягом інвестиційного портфеля, тобто про переорієнтацію банку на високоліквідні активи. З одного боку, це знижує ризики ліквідності, з іншого - може обмежувати можливості отримання інвестиційного доходу.

Негативною тенденцією є різке зменшення дохідного внеску портфеля цінних паперів. Коефіцієнт покриття процентних витрат доходами від цінних паперів знизився з 86,0% у 2023 році та 125,5% у 2024 році до 2,5% у 2025 році. Отже, якщо у 2023-2024 роках цінні папери були важливим джерелом процентної дохідності банку, то у 2025 році їх роль у формуванні фінансового результату стала мінімальною.

Загалом розраховані коефіцієнти свідчать про суттєву зміну підходу ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» до управління інвестиційним портфелем. У 2023-2024 роках портфель мав значну роль у структурі активних операцій та формуванні процентних доходів, тоді як у 2025 році банк різко скоротив інвестиційну складову та зосередився на підтриманні ліквідності. Така політика може бути виправданою з позиції зниження ризиків, однак водночас вона зменшує потенціал інвестиційного портфеля як джерела стабільного доходу.

2.3. Рекомендації щодо оптимізації інвестиційного портфеля та вдосконалення стратегії банку

Проведений у попередніх підрозділах аналіз фінансово-економічного стану та ефективності управління інвестиційним портфелем ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» дає підстави стверджувати, що подальший розвиток банку потребує перегляду підходів до формування активів, управління дохідністю, підтримання ліквідності та обмеження ризиків. За результатами аналізу було встановлено, що у 2023-2025 роках банк функціонував в умовах стриманої динаміки розвитку, скорочення кредитного портфеля, зменшення власного капіталу, низького рівня рентабельності та суттєвої зміни структури активів. Особливо помітною стала переорієнтація активів у бік високоліквідних ресурсів: у 2025 році найбільшу частку в активах банку становили грошові кошти та їх еквіваленти, тоді як частка інвестицій у цінні папери істотно скоротилася.

Така ситуація має подвійний характер. З одного боку, високий рівень ліквідності свідчить про здатність банку своєчасно виконувати зобов'язання перед клієнтами та протистояти короткостроковим шокам. З іншого боку, надмірна концентрація активів у грошових коштах та їх еквівалентах обмежує можливості банку щодо формування стабільного процентного доходу.

У 2023-2024 роках інвестиційний портфель ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» відіграв важливу роль у формуванні процентних доходів банку. Однак у 2025 році ситуація різко змінилася: портфель цінних паперів суттєво скоротився, його дохідність знизилася, а внесок у процентні доходи став мінімальним.

Оптимізація інвестиційного портфеля банку не повинна розглядатися як механічне збільшення обсягу вкладень у цінні папери. Її зміст полягає у формуванні такого співвідношення між ліквідністю, дохідністю та

ризиком, яке відповідатиме ресурсній базі банку, його капітальним можливостям, регуляторним вимогам, ринковій ситуації та стратегічним цілям розвитку.

Логіку оптимізації інвестиційного портфеля банку доцільно подати у вигляді теоретичної моделі, яка поєднує аналітичну діагностику, стратегічні орієнтири, інструменти реалізації та очікувані результати (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Теоретична модель оптимізації інвестиційного портфеля банку*

*Примітка. Складено автором за даними джерела [42, с. 29].

Наведена модель показує, що оптимізація інвестиційного портфеля має базуватися на системному підході.

Першим напрямом оптимізації є поступове відновлення ролі портфеля цінних паперів у структурі активів банку. За таких умов банку доцільно

розглянути можливість поетапного нарощування портфеля фінансових інструментів, однак не шляхом повернення до надмірної концентрації інвестиційних активів, а через формування збалансованої структури вкладень.

Другим напрямом є збереження пріоритету низькоризикових і високоліквідних інструментів. З огляду на масштаби діяльності банку, його обережну кредитну політику та необхідність підтримання фінансової стійкості, основою інвестиційного портфеля мають залишатися боргові інструменти з високим рівнем надійності. При цьому структура портфеля не повинна бути надмірно залежною від одного виду фінансового інструменту. Доцільно передбачити внутрішні ліміти на частку окремих інструментів, строків погашення, емітентів і типів дохідності.

Третім напрямом є диверсифікація строкової структури портфеля. Для банку важливо не лише визначити загальний обсяг вкладень у цінні папери, а й сформувати збалансований графік погашення інструментів. Надмірна концентрація портфеля у короткострокових інструментах знижує процентну дохідність і робить банк залежним від поточної ринкової кон'юнктури. Водночас надмірна частка довгострокових інструментів може підвищити процентний ризик і обмежити гнучкість управління ліквідністю. Тому оптимальним є поєднання коротко-, середньо- та довгострокових інструментів із різними строками погашення.

Четвертим напрямом є запровадження активнішого управління дюрацією портфеля. Дюрація відображає чутливість вартості боргових інструментів до зміни процентних ставок. Для банку, який працює в умовах нестабільного фінансового середовища, контроль дюрації є важливим елементом управління ринковим ризиком. Якщо банк формує портфель переважно з короткострокових інструментів, він зменшує ризик переоцінки, але може втрачати частину потенційного доходу. Якщо ж портфель має значну частку довгострокових інструментів, банк отримує можливість зафіксувати дохідність на триваліший період, однак бере на себе вищий ризик зміни ринкової вартості активів. Тому управління дюрацією має бути пов'язане з прогнозуванням процентних ставок,

строковою структурою зобов'язань і потребою банку в ліквідності.

П'ятим напрямом є інтеграція інвестиційної політики в загальну систему управління активами і пасивами банку. Інвестиційний портфель не може формуватися ізольовано від ресурсної бази. У 2023-2025 роках основним джерелом формування пасивів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» залишалися кошти клієнтів. Це означає, що строки, вартість і стабільність клієнтських ресурсів мають безпосередньо враховуватися при визначенні структури інвестиційного портфеля. Якщо ресурсна база є переважно короткостроковою або нестабільною, банк повинен зберігати більшу частку ліквідних інструментів. Якщо ж банк зможе наростити стабільніші клієнтські кошти, це створить передумови для збільшення частки середньострокових дохідних інструментів.

Шостим напрямом є посилення контролю за концентрацією ризиків. Аналіз економічних нормативів показав, що банк мав достатній рівень капіталізації та ліквідності, однак потребував уваги до концентрації кредитного ризику. Хоча цей ризик безпосередньо стосується кредитного портфеля, він має враховуватися і при формуванні інвестиційної стратегії. Якщо кредитний портфель є недостатньо диверсифікованим, інвестиційний портфель повинен виконувати компенсуючу функцію - забезпечувати більшу стабільність, ліквідність і нижчий рівень ризику. Тому банк має розглядати кредитні та інвестиційні активи не як окремі напрями, а як взаємопов'язані складові єдиного портфеля активних операцій.

Сьомим напрямом є підвищення ролі портфельного аналізу в управлінських рішеннях. Банку доцільно регулярно оцінювати не лише обсяг портфеля цінних паперів, а й такі показники, як середньозважена дохідність, середній строк до погашення, дюрація, ліквідність інструментів, частка портфеля в дохідних активах, внесок у процентні доходи, рівень покриття процентних витрат доходами від цінних паперів. За результатами 2025 року особливої уваги потребує саме останній показник, оскільки доходи від цінних паперів майже втратили здатність покривати процентні витрати банку.

Восьмим напрямом є розмежування ліквідного, дохідного та резервного сегментів інвестиційного портфеля. Ліквідний сегмент має включати інструменти, які можуть бути швидко конвертовані у грошові кошти або використані для підтримання нормативів ліквідності. Дохідний сегмент має бути орієнтований на формування стабільного процентного доходу за прийнятного рівня ризику. Резервний сегмент може виконувати функцію страхового буфера на випадок погіршення ринкової ситуації або зростання потреби у ліквідності.

Дев'ятим напрямом є обмеження вкладень у низьколіквідні інвестиційні активи. Досвід 2023-2025 років засвідчив, що інвестиційна нерухомість втратила вагоме значення у структурі активів банку. Її суттєве скорочення загалом можна оцінити позитивно з позиції підвищення гнучкості балансу, оскільки такі активи є менш ліквідними порівняно з фінансовими інструментами. Надалі банку доцільно зберігати обережний підхід до вкладень у нерухомість та інші низьколіквідні активи, оскільки вони можуть ускладнювати оперативне управління ліквідністю та не завжди забезпечують стабільний грошовий потік.

Десятим напрямом є удосконалення внутрішньої інвестиційної політики банку. Така політика має містити чітко визначені цілі формування портфеля, допустимі інструменти, ліміти ризику, порядок ухвалення інвестиційних рішень, вимоги до моніторингу, критерії оцінювання ефективності та механізм перегляду портфеля. Для ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» важливо, щоб інвестиційна політика була не формальним документом, а практичним інструментом управління активами. Вона має враховувати поточний фінансовий стан банку, рівень капіталу, структуру пасивів, потребу в ліквідності, прогноз процентних ставок і стратегічну мету підвищення прибутковості.

Основні теоретико-методичні напрями оптимізації інвестиційного портфеля та вдосконалення стратегії ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» узагальнено в таблиці 2.13.

**Теоретико-методичні напрями оптимізації інвестиційного портфеля та
вдосконалення стратегії банку***

Напрямок оптимізації	Теоретичне обґрунтування	Практичне спрямування для банку	Очікуваний результат
Відновлення ролі портфеля цінних паперів	Інвестиційний портфель має забезпечувати баланс між ліквідністю, доходністю та ризиком	Поетапне збільшення частки доходних фінансових інструментів без втрати ліквідності	Зростання внеску інвестиційного портфеля у процентні доходи
Диверсифікація інструментів	Зниження залежності від одного виду активів зменшує ризик портфеля	Формування портфеля з урахуванням різних типів боргових інструментів, строків і джерел доходу	Підвищення стійкості портфеля до ринкових змін
Управління строковою структурою	Узгодження строків активів і пасивів знижує ризик ліквідності	Поєднання коротко-, середньо- та довгострокових інструментів	Стабільніший грошовий потік і краща керованість ліквідністю
Контроль дюрації	Чутливість портфеля до зміни процентних ставок потребує постійного моніторингу	Визначення допустимого рівня процентного ризику та перегляд портфеля залежно від ринкових ставок	Зменшення втрат від зміни вартості фінансових інструментів
Розмежування сегментів портфеля	Різні частини портфеля мають виконувати різні функції	Виділення ліквідного, доходного та резервного сегментів	Чіткіша структура управління інвестиційними активами
Обмеження низьколіквідних активів	Надмірна частка низьколіквідних активів знижує гнучкість балансу	Збереження обережного підходу до інвестиційної нерухомості та подібних активів	Підвищення мобільності активів банку
Інтеграція з ALM-системою	Інвестиційна політика має узгоджуватися з ресурсною базою банку	Формування портфеля з урахуванням строків і стабільності клієнтських коштів	Зниження ризику невідповідності активів і пасивів
Посилення ризик-менеджменту	Ефективність портфеля визначається не лише доходом, а й рівнем прийнятого ризику	Стрес-тестування, лімітування, сценарний аналіз, контроль концентрації	Підвищення якості управлінських рішень
Оцінювання ефективності портфеля	Управління потребує системи кількісних і якісних індикаторів	Регулярний аналіз доходності, ліквідності, структури, покриття процентних витрат	Своєчасне коригування інвестиційної стратегії
Узгодження з корпоративною стратегією банку	Інвестиційний портфель є частиною загальної стратегії розвитку	Підпорядкування інвестиційних рішень цілям прибутковості, стійкості та конкурентоспроможності	Посилення стратегічної позиції банку

*Примітка. Узагальнено автором.

Важливою умовою реалізації запропонованих рекомендацій є

вдосконалення системи стратегічного планування банку. Стратегія ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» має враховувати його реальне місце на банківському ринку. Банк не належить до найбільших учасників сектору, тому не може конкурувати з системно важливими банками лише за масштабом активів або широтою мережі. Натомість його конкурентні переваги можуть формуватися через обережну ризик-політику, якісне обслуговування клієнтів, стабільність ресурсної бази, гнучкість управління активами та здатність швидко адаптуватися до змін фінансового середовища.

У межах удосконалення загальної стратегії банку доцільно посилити зв'язок між інвестиційною, кредитною та клієнтською політикою. Скорочення кредитного портфеля у 2023-2025 роках свідчить про обережний підхід банку до кредитного ризику. Такий підхід є виправданим в умовах нестабільності, проте він обмежує можливості нарощування процентних доходів. Тому інвестиційний портфель має виконувати компенсаційну функцію.

Водночас інвестиційний портфель не повинен повністю замінювати кредитну діяльність банку. Тому стратегічно доцільним є не протиставлення кредитного й інвестиційного портфелів, а формування збалансованої моделі активних операцій. У такій моделі кредитний портфель забезпечує розвиток клієнтських відносин і вищу потенційну маржу, тоді як інвестиційний портфель підтримує ліквідність, диверсифікує ризики та стабілізує процентні доходи.

Окремої уваги потребує підвищення рентабельності діяльності банку. Для підвищення прибутковості банку доцільно запровадити систему цільових орієнтирів управління інвестиційним портфелем. До таких орієнтирів можна віднести: мінімально прийнятний рівень дохідності портфеля, допустимий рівень процентного ризику, максимальну частку окремого інструменту, цільову частку портфеля у дохідних активах, мінімальний внесок цінних паперів у процентні доходи, допустиму частку низьколіквідних активів [2].

Важливим елементом удосконалення стратегії є розвиток аналітичного забезпечення інвестиційних рішень. Банку доцільно посилити використання сценарного аналізу, який дозволяє оцінювати наслідки зміни процентних

ставок, ліквідності ринку, вартості ресурсів і поведінки клієнтів.

Доцільним є також посилення ролі інвестиційного комітету або відповідного колегіального органу, який має відповідати за ухвалення рішень щодо структури портфеля, перегляду лімітів, оцінювання ризиків і контролю результативності. Колегіальність у прийнятті інвестиційних рішень знижує ризик суб'єктивності та забезпечує узгодження портфельної політики з фінансовою стратегією банку.

Ще одним напрямом удосконалення стратегії є посилення клієнтської бази як джерела стабільного фінансування. Для цього банку доцільно розвивати депозитні продукти з різними строками, підтримувати якість дистанційного обслуговування, посилювати роботу з корпоративними клієнтами та стимулювати довгостроковіші відносини з вкладниками. Чим стабільнішою буде ресурсна база, тим більше можливостей матиме банк для формування прогнозованого інвестиційного доходу.

Для ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» доцільно застосовувати помірно-консервативну інвестиційну стратегію. Її сутність полягає у пріоритеті надійних боргових інструментів, підтриманні високої ліквідності, обмеженні ризикових вкладень, диверсифікації строків погашення та поступовому підвищенні дохідності активів.

Отже, рекомендації щодо оптимізації інвестиційного портфеля ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» мають комплексний характер і передбачають поєднання портфельних, ризик-орієнтованих та стратегічних управлінських рішень.

Реалізація запропонованих заходів дозволить банку підвищити ефективність використання активів, стабілізувати процентні доходи, зберегти належний рівень ліквідності та посилити фінансову стійкість. Водночас оптимізація інвестиційного портфеля має здійснюватися поступово, з урахуванням поточного стану банку, ринкових умов, регуляторних вимог і внутрішнього ризик-апетиту. Саме такий підхід дасть змогу ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» перейти від ситуативного управління інвестиційними активами до більш послідовної та збалансованої стратегії розвитку.

ВИСНОВКИ

У роботі узагальнено теоретико-методичні засади формування та управління інвестиційним портфелем банку, проведено аналіз фінансово-економічного стану ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК», оцінено ефективність управління його інвестиційним портфелем у 2023-2025 роках та обґрунтовано напрями оптимізації портфельної політики банку. За результатами дослідження встановлено, що інвестиційний портфель є важливою складовою активних операцій банківської установи, оскільки він впливає на дохідність, ліквідність, ризиковість активів, фінансову стійкість і здатність банку адаптуватися до змін ринкового середовища.

У першому розділі роботи визначено економічну сутність інвестиційного портфеля банку та його роль у забезпеченні фінансової стійкості банківської установи. Встановлено, що його економічна сутність проявляється через поєднання трьох базових характеристик: дохідності, ризику та ліквідності. Розглянуто класифікацію інвестиційного портфеля банку за низкою ознак: економічною природою активів, метою формування, рівнем ризику, строками вкладення, валютою інвестування, рівнем ліквідності, джерелами доходу, обліковим підходом відповідно до МСФЗ 9 та регуляторною роллю.

У другому розділі роботи проведено фінансово-економічну характеристику ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК». Аналіз основних складових балансу показав, що у 2023-2025 роках банк мав стриману динаміку активних операцій. Структура активів ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках зазнала істотних змін. Найбільш помітною стала переорієнтація активів у бік грошових коштів та їх еквівалентів. Водночас частка кредитів клієнтам зменшилася з 29,1% до 21,8%, а частка інвестицій у цінні папери - з 20,3% до 3,8%. Інвестиційна нерухомість також майже втратила значення у структурі активів: її частка скоротилася з 15,9% до 0,4%. Отже, у 2025 році банк фактично зосередився на підтриманні ліквідності, однак така структура

активів обмежує потенціал формування стабільних доходів.

Оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» показала, що у 2023-2025 роках він зазнав суттєвого скорочення. Узагальнюючі коефіцієнти оцінки управління інвестиційним портфелем підтвердили зміну ролі інвестиційних активів у діяльності банку.

За результатами дослідження обґрунтовано, що подальше вдосконалення управління інвестиційним портфелем ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» має здійснюватися на основі помірно-консервативної інвестиційної стратегії. Така стратегія є найбільш прийнятною для банку, оскільки він має достатній рівень капіталізації та ліквідності, але водночас потребує підвищення ефективності використання активів і зміцнення прибутковості. Її сутність полягає у пріоритеті надійних боргових інструментів, підтриманні високої ліквідності, обмеженні ризикових вкладень, диверсифікації строків погашення та поступовому підвищенні дохідності активів.

Основними напрямками оптимізації інвестиційного портфеля банку визначено поступове відновлення ролі портфеля цінних паперів у структурі активів; трансформацію частини надлишкової ліквідності у дохідні низькоризикові інструменти; диверсифікацію строкової структури портфеля; управління дюрацією та процентним ризиком; обмеження вкладень у низьколіквідні активи; інтеграцію інвестиційної політики із системою управління активами і пасивами; посилення контролю за концентрацією ризиків; розвиток портфельного аналізу, сценарного аналізу та стрес-тестування. Реалізація цих заходів дозволить банку не лише підвищити дохідність активів, а й зберегти прийнятний рівень ризику та ліквідності.

Особливе значення має вдосконалення внутрішньої інвестиційної політики банку. Вона повинна містити чітко визначені цілі формування портфеля, перелік допустимих інструментів, ліміти ризику, порядок ухвалення інвестиційних рішень, вимоги до моніторингу, критерії оцінювання ефективності та механізм перегляду портфеля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алефіренко О. Інвестиційна політика та її роль в оптимізації структури активів банку і управлінні проблемними активами. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2026. № 1(81). С. 318–326. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2026-81-318-326>.
2. Бездітко Ю. М., Посаднєва О. М. Оціночні характеристики факторів впливу на формування прибутку банків в Україні. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 6(15). С. 260–263. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.15-41>.
3. Борисова Л. Є., Мамуненко М. С. Сучасні напрями розвитку вітчизняних банківських операцій з цінними паперами. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2021. Вип. 2 (103). С. 35–41.
4. Боцман Ю. О. Роль банків у формуванні ринку державних цінних паперів: аналіз впливу та оцінка взаємодії. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-9> (дата звернення: 20.05.2026).
5. Буряченко А. Є., Боцман Ю. О. Підвищення ролі банківських установ у розвитку ринку цінних паперів в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2023. № 30(58). С. 35–40. DOI: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2023-30\(58\)-35-40](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2023-30(58)-35-40).
6. Голованенко М. І. Економічний аналіз : підручник. Київ : Видавництво «Академія», 2021. 878 с.
7. Денисова Т. В., Глова М. Я. Теоретичні та методичні аспекти управління інвестиційним портфелем банку. *Часопис економічних реформ*. 2025. № 4(60). С. 50-60.
8. Довбенко М., Посаднєва О., Шуплат О. Оцінка ефективності банківської діяльності під час деструктивних подій в економіці країни.

Економіка та суспільство. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-136>.

9. Жердецька Л. В. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності банків України на фондовому ринку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. № 9-10 (286-287). С. 11-17.

10. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2025 року. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H2.pdf (дата звернення: 25.05.2026).

11. Іваненко Т. В., Фартушний І. Д. Оптимізація інвестиційного портфеля консервативними інвесторами. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2022. № 21. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.21.2022.254720> (дата звернення: 20.05.2026).

12. Іванов І. О. Алокація активів як ключовий елемент ефективного управління інвестиційним портфелем. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. № 11. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-11-08-01>.

13. Іоргачова М., Ковальова О. Формування оптимального інвестиційного портфеля: ключові етапи. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-147> (дата звернення: 20.05.2026).

14. Коваленко В. В. Інвестиційна діяльність банків на фондовому ринку: теоретичні та методичні виміри оцінювання. *Modern Economics*. 2025. № 51(2025). С. 114-121. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V51\(2025\)-14](https://doi.org/10.31521/modecon.V51(2025)-14).

15. Коваленко В. В., Сергєєва О. С. Роль, функції та принципи інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2025. № 2 (42). С. 302-311. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-2\(42\)-302-311](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-2(42)-302-311).

16. Коваленко В. В. Ринок цінних паперів в умовах структурних дисбалансів розвитку фінансового ринку України. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 1 (12). URL:

http://www.pev.kpu.zp.ua/journals/2019/1_12_uk/33.pdf (дата звернення: 20.05.2026).

17. Коваль Н. О. Особливості формування банківського продукту в розрізі маркетингових інновацій. *Modern Economics*. 2021. № 29(2021). С. 94-99. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V29\(2021\)-15](https://doi.org/10.31521/modecon.V29(2021)-15).

18. Кушнеренко С. М. Інтеграція ринку цінних паперів України в міжнародний фондовий ринок як фактор розвитку української економіки. *Академічні візії*. 2022. Вип. 8-9. С. 83-91. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.6929823>.

19. Мажара Г. А., Крикун Є. О. Моделювання оптимального інвестиційного портфеля, орієнтованого на мінімізацію ризику. *Modern Economics*. 2023. № 38. С. 69-75. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V38\(2023\)-11](https://doi.org/10.31521/modecon.V38(2023)-11)

20. Марценюк О., Петрусевич В. Проблеми та перспективи інвестиційної діяльності банків України. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 66. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-54> (дата звернення: 18.05.2026).

21. Наглядова статистика. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 25.05.2026).

22. Озерчук О. В., Управління інвестиційним портфелем банків в Україні: теоретичні та прикладні аспекти. *Наукові праці НДФІ*. 2019. № 1. С. 85-100.

23. Онищенко Ю. І., Іванов М. В. Інвестиційна діяльність банків України: законодавче забезпечення та перспективи розвитку. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Вип. 6(29). С. 82-87. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-6-15>.

24. Посаднева О. М. Роль стрес-тестування у прогнозуванні капіталізації та стійкості банківської системи України. *Агросвіт*. 2026. № 5. С. 222-229. DOI : <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2026.5.222>.

25. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. Дата оновлення: 03.06.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 25.05.2026).

26. Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України : Постанова Правління Національного банку України від 21.02.2018 р. № 14. Дата оновлення: 05.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18#Text> (дата звернення: 23.05.2026).

27. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах : Постанова Правління Національного банку України від 11.06.2018 р. № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18> (дата звернення: 25.05.2026).

28. Рейтинг стійкості банків. Портал «Мінфін». URL: <https://minfin.com.ua/ua/banks/rating/> (дата звернення: 16.05.2026).

29. Руденко Н. О. Структура інвестиційних портфелів банків України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 12. С. 115-123. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.12.115>.

30. Сенів Б., Король В. Вплив ризику і дохідності на управління банківським інвестиційним портфелем. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2023. 314(1). С. 23-29. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-314-1-3>.

31. Слатвінська М. О., Бриндак В. М. Дискусійні погляди щодо трактування ключових понять інвестиційної діяльності. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2023. № 5-6. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/bitstream/123456789/16849/1/54-61.pdf> (дата звернення: 16.05.2026).

32. Ставерська Т. О., Макогон В. В. Фінансовий менеджмент в банку : навч. посіб. Харків : ДБУ, 2024. 364 с.

33. Фінансова звітність ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК». ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК». URL: <https://industrialbank.ua/ua/financial-report> (дата

звернення: 23.05.2026).

34. Черкасова С.В. Регулювання діяльності банків на вітчизняному ринку цінних паперів. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-93> (дата звернення: 25.05.2026).

35. Шаваріна Т. Д., Черненко, К. П. Диверсифікація інвестиційного портфеля як основа управління ризиками. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 15–16. С. 66–72.

36. Шевердін О. Теоретичні концепції та моделі соціально відповідального інвестування. *Економіка і організація управління*. 2024. Вересень. С. 182–190. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.2.17>.

37. Шевчук Я. В., Катаєва С. Б. Інвестиційний менеджмент в умовах цифрової трансформації та інновацій. *Наукові Записки Львівського університету бізнесу та права. Серія Економічна. Серія Юридична*. 2022. № 35. С. 245-250. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7843521>.

38. Шльончак В. Диверсифікація інвестиційного портфеля банку: адаптивна модель управління в умовах фінансової волатильності. *Галицький економічний вісник*. 2025. Том 94. № 3. С. 91–101. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.03 ISS.

39. IFRS 9 Financial Instruments. *IFRS Foundation*. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/> (date of access: 25.05.2026).

40. Jones R., Smith E. Monetary Policy and Bank Investment Strategies in Developed Markets. *European Economic Review*. 2023. Vol. 151, 104337. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eurocorev.2023.104337> (date of access: 25.05.2026).

41. Principles for the Management of Credit Risk. Basel Committee on Banking Supervision. Basel : Bank for International Settlements, 2000. 30 p. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs75.pdf> (date of access: 25.05.2026).

42. Zhurakhovska L. Investment strategy of the banking sector in the context of financial market instability. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 5(52). P. 25-39.

ДОДАТОК

Економіко-математична модель розрахунку динаміки основних складових балансу ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках

Задача полягає у розрахунку динаміки основних складових балансу ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках.

У кваліфікаційній роботі результат розрахунку відображено в таблиці 2.1.

Вхідні дані для розрахунку

Таблиця А.1

Динаміка основних складових балансу ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках

Показник	Роки			Відхилення 2025/2023 роки, млн. грн.
	2023	2024	2025	
Активи, млн. грн.	3814,9	3629,4	3790,4	?
Темп приросту активів до попереднього року, %	-9,7	-4,9	+4,4	-
Кредити клієнтам, млн. грн.	1110,8	839,2	827,5	?
Темп приросту кредитів клієнтам до попереднього року, %	-38,6	-24,5	-1,4	-
Власний капітал, млн. грн.	1035,4	1016,8	997,9	?
Темп приросту власного капіталу до попереднього року, %	+5,6	-1,8	-1,9	-
Зобов'язання, млн. грн.	2779,5	2612,6	2792,5	?
Темп приросту зобов'язань до попереднього року, %	-14,3	-6,0	+6,9	-
Кошти клієнтів, млн. грн.	2616,0	2443,4	2562,6	?
Темп приросту коштів клієнтів до попереднього року, %	+21,9	-6,6	+4,9	-

Алгоритм розрахунку динаміки основних складових балансу ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках за допомогою електронних таблиць Microsoft Excel 2010 наведений на рис. А.1 та в таблиці А.2.

Файл		Основне		Вставлення		Розмітка сторінки		Формули		Дані		Рецензування		Вигляд																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
Вставити функцію		Автосума		Недавні використані		Фінансова		Логічна		Текстова		Дата та час		Пошук посилання		Математична		Інші функції		Диспетчер імен		Визначити ім'я		Використовувати у формулі		Створити з виділеного		Впливаючі клітинки		Залежні клітинки		Видалити стрілки		Показати формули		Контроль помилок		Обчислити формулу		Вікно контролю значення		Параметри обчислення		Обчислити зараз		Виконати обчислення		Обчислення																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
E13																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											

Рис. А.1. Алгоритм розрахунку динаміки основних складових балансу ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2023-2025 роках за допомогою електронних таблиць Microsoft Excel 2010

Динаміка основних складових балансу ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»
у 2023-2025 роках

Показник	Роки			Відхилення 2025/2023 роки, млн. грн.
	2023	2024	2025	
Активи, млн. грн.	3814,9	3629,4	3790,4	=D4-B4
Темп приросту активів до попереднього року, %	-9,7	-4,9	4,4	-
Кредити клієнтам, млн. грн.	1110,8	839,2	827,5	=D6-B6
Темп приросту кредитів клієнтам до попереднього року, %	-38,6	-24,5	-1,4	-
Власний капітал, млн. грн.	1035,4	1016,8	997,9	=D8-B8
Темп приросту власного капіталу до попереднього року, %	5,6	-1,8	-1,9	-
Зобов'язання, млн. грн.	2779,5	2612,6	2792,5	=D10-B10
Темп приросту зобов'язань до попереднього року, %	-14,3	-6	6,9	-
Кошти клієнтів, млн. грн.	2616	2443,4	2562,6	=D12-B12
Темп приросту коштів клієнтів до попереднього року, %	21,9	-6,6	4,9	-

Вихідні дані розрахунку

Таблиця А.3

Динаміка основних складових балансу ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»
у 2023-2025 роках

Показник	Роки			Відхилення 2025/2023 роки, млн. грн.
	2023	2024	2025	
Активи, млн. грн.	3814,9	3629,4	3790,4	-24,5
Темп приросту активів до попереднього року, %	-9,7	-4,9	+4,4	-
Кредити клієнтам, млн. грн.	1110,8	839,2	827,5	-283,3
Темп приросту кредитів клієнтам до попереднього року, %	-38,6	-24,5	-1,4	-
Власний капітал, млн. грн.	1035,4	1016,8	997,9	-37,5
Темп приросту власного капіталу до попереднього року, %	+5,6	-1,8	-1,9	-
Зобов'язання, млн. грн.	2779,5	2612,6	2792,5	+13,0
Темп приросту зобов'язань до попереднього року, %	-14,3	-6,0	+6,9	-
Кошти клієнтів, млн. грн.	2616,0	2443,4	2562,6	-53,4
Темп приросту коштів клієнтів до попереднього року, %	+21,9	-6,6	+4,9	-